



מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל חברה ונוער



חידון התנ"ך לנוער, התשע"ח

החידון המחוזי לבתי הספר הממלכתיים-דתיים

הממונה על חידוני התנ"ך
איציק בן-אבי

מרכז החידון
חננאל מלכה

מחברי השאלות
אביעד שלמה מוריה, חננאל מלכה, שלמה דנציגר, שמואל עמרוסי

הוועדה הארצית
רחל בורובסקי, דורון קדוש, אליאור בביאן

© כל הזכויות שמורות

החידון המחוזי תשע"ח

תקנון החידון וסדריו

א. מבחן המיון בכתב

1. מבחן מקדים שיתקיים ב-23.1.2018, ז' בשבט התשע"ח, כשבועיים לפני החידון הפומבי.
2. במבחן 50 שאלות. כל תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת בנקודה אחת. בשלב זה ניתן לצבור עד 50 נקודות. הנקודות שיצטברו בשלב הזה ייזקפו לזכותם של המתמודדים בחידון הפומבי.
3. לאחר המבחן המקדים, יענו המתמודדים על 10 שאלות נוספות, שאלות המילואים להכרעה. תוצאות שאלות המילואים יועברו לשופטים לשימוש במקרה הצורך. אין תוצאות אלה נכללות בשקלול הנקודות של כל נבחן, וייעשה בהן שימוש רק במקרים שבהם יש להכריע בין מתמודדים. חבר השופטים רשאי להשתמש בשאלות המילואים בכל אחד משלבי החידון.
4. הזמן המוקצב למענה על שני המבחנים – המבחן המקדים ושאלות המילואים, הינו 75 דקות.

ב. החידון הפומבי

1. בחידון הפומבי משתתפים עד 16 מתמודדים ומתמודדות, אלה שצברו את מספר הנקודות הגבוה ביותר במבחן המיון המקדים בכתב.
2. בחידון הפומבי אפשר לצבור עד 50 נקודות. כאמור, הנקודות שצברו הנבחנים במבחן המיון ייזקפו לזכותם בשלב זה. לכן אפשר לצבור בחידון המחוזי, בסך הכול, עד 100 נקודות.
3. החידון הפומבי בשנת תשע"ח יעמוד בסימן: 70 שנה למדינת ישראל.
4. בחידון הפומבי 3 שלבים:
שלב א – רמזים ושאלות – ערכי מגילת העצמאות לאור התנ"ך

- א. בשלב הזה יוצגו רמזים ושאלות בנושא: ערכי מגילת העצמאות לאור התנ"ך.
- ב. לכל מתמודד ומתמודדת תוצג שאלה בת שני חלקים: בחלק הראשון יתבקשו המתמודדים לזהות דמות מקראית או מקום מקראי לפי רמזים בזמן מוקצב של 60 שניות, ובחלק השני תוצג לכל מתמודד ומתמודדת שאלת המשך הקשורה לדמות המקראית או למקום המקראי שהופיעו ברמזים.
- ג. בחלק הראשון: לכל מתמודד ומתמודדת יוצג רמז ראשון. אם זיהה המתמודד את הדמות או את המקום לפי הרמז הראשון בלבד, יזכה ב-6 נקודות. באפשרותו של המתמודד לבקש רמז שני. אם זיהה לפי שני רמזים, יזכה ב-4 נקודות. באפשרותו של המתמודד לבקש רמז שלישי. אם זיהה לפי שלושה רמזים, יזכה ב-2 נקודות.
- ד. תשובה נכונה על שאלת ההמשך תזכה את המתמודד/ת ב-6 נקודות.
- ה. בסך הכול ניתן לצבור בשלב הראשון עד 12 נקודות.
- ו. עם סיום מחזור השאלות הזה ירדו כל המתמודדים מן הבמה. לשלב הבא יעלו עד 8 מתמודדים – אלה שצברו את מספר הנקודות הגבוה ביותר.

שלב ב – משחק מחשב

- א. בשלב הזה ישתתפו עד 8 מתמודדים – אלה שצברו את מספר הנקודות הגבוה ביותר.
- ב. יוצג לפנייהם משחק מחשב ובו 10 משבצות לבחירה. כל משבצת מסמלת נושא מסוים, שייחשף רק לאחר שנבחרה המשבצת.
- ג. כל מתמודד ומתמודדת, בתורם, יבחרו באקראי משבצת וישיבו על 4 שאלות בזמן מוקצב של 60 שניות.
- ד. כל תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-5 נקודות.
- ה. תשובות נכונות על כל 4 השאלות יזכו את המתמודד/ת ב-20 נקודות.
- ו. בתום השלב הזה ירדו המתמודדים מן הבמה. לשלב הבא יעלו עד 4 מתמודדים – אלה שצברו את מספר הנקודות הגבוה ביותר.

שלב ג – שלב השאלה הזהה

- א. בשלב הזה ישתתפו עד 4 מתמודדים ויישאלו 6 שאלות זהות.
- ב. לכל מתמודד ומתמודדת יינתנו לפני המשחק לוח מחיק וכלי כתיבה.
- ג. לאחר שהמנחה יציג או תציג את השאלה, יינתנו למתמודדים כ-30 שניות לכתוב את תשובתם על הלוח. כשהמנחה ייתן את האות, ירימו כל מתמודד ומתמודדת את הלוח שלהם. השופטים יסמנו מי ענה נכונה.
- ד. תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-3 נקודות.
- ה. בסך הכול ניתן לצבור בשלב הזה עד 18 נקודות.

בתום השלב השלישי בחידון הפומבי יוכרע מי הזוכה בחידון. אם אין הכרעה – יישאלו המתמודדים שאלות נוספות עד להכרעה. המתמודד או המתמודדת שיזכה או תזכה בניקוד הגבוה ביותר, יוכתר או תוכתר כחתן או ככלת החידון המחוזי, ויעלה או תעלה לשלב הארצי. יודגש כי מתמודד או מתמודדת אחד או אחת בלבד יעלה או תעלה לחידון הארצי כנציג/ה היחיד/ה של המחוז מכל זרם חינוכי – הזרם הממלכתי והזרם הממלכתי-דתי.

סדר הצגת השאלות למתמודדים בחידון הפומבי

1. המתמודדים ישובו על הבמה לפי סדר ה-א"ב של שמות משפחתם. על השולחן, ליד כל מתמודד ומתמודדת, יוצב שלט ועליו שמותיהם (השם הפרטי ואחריו שם המשפחה) ושמות בתי הספר שלהם.
2. סדר הצגת השאלות למתמודדים יהיה לפי סדר ישיבתם.
3. ענה או ענתה המתמודד/ת תשובה מלאה על השאלה, יכריז או תכריז יושב/ת ראש חבר השופטים את מספר הנקודות שצבר/ה המתמודד/ת, ואלה יירשמו בטופס השיפוט, ליד שמו/ה.
4. ענה או ענתה המתמודד/ת תשובה חלקית, ייועץ/תיוועץ היושב/ת ראש בחבריו/ה השופטים ויכריז או תכריז על מספר הנקודות שצבר/ה המתמודד/ת, ואלה יירשמו בטופס השיפוט, ליד שמו/ה.
5. לא ענה/ענתה המתמודד/ת על השאלה, יכריז/תכריז היושב/ת ראש שאין מענה, ובטופס השיפוט יירשם 0 ליד שם המתמודד/ת.
6. ענה/ענתה המתמודד/ת על השאלה באופן לא נכון, יכריז/תכריז היושב/ת ראש "תשובה לא נכונה", ובטופס השיפוט יירשם 0 ליד שם המתמודד/ת.
7. בשלב השלישי ישובו המתמודדים ברווחים ביניהם.

מתמודדים בעלי לקויות למידה וצרכים מיוחדים

1. על המתמודדים בעלי לקויות למידה להגיש לרכז/ת החידון אישור לכך מבית הספר, לפני תחילת החידון בכתב. על רכז/ת החידון ליידע את השופטים ואת מנחה/ת החידון לגבי המתמודדים בעלי לקויות הלמידה ובעלי הצרכים המיוחדים.
2. בחידון בכתב – מתמודדים שאינם מסוגלים לקרוא או לכתוב בשל לקויות למידה או בשל לקויות חושיות ופיזיות, יקבלו הקראה ו/או הכתבה בהתאם ותוספת זמן של 20 דקות.
3. בחידון הפומבי – כל המתמודדים זכאים להקראת השאלות על ידי מנחה החידון.
4. בחידון הפומבי, בשלב הראשון, בחלק שהמתמודדים מתבקשים לזהות בו דמות או מקום לפי רמזים – תינתן הארכת זמן של 15 שניות רק למתמודדים בעלי לקויות חושיות ופיזיות. בחלק של שאלת ההמשך – יהיו שופטי החידון ומנחה/ת החידון רשאים לתת עוד זמן קצר לגיבוש התשובה למתמודדים בעלי לקויות שיבקשו זאת.
5. בחידון הפומבי, בשלב השני – תינתן הארכת זמן של 15 שניות רק למתמודדים בעלי לקויות חושיות ופיזיות.
6. בחידון הפומבי, בשלב השלישי – לכל מתמודד ומתמודדת יינתנו כ-30 שניות לכתוב את תשובותיהם. שופטי החידון ומנחה/ת החידון יהיו רשאים לתת עוד זמן קצר לגיבוש התשובה למתמודדים בעלי לקויות שיבקשו זאת.
7. בחידון הפומבי, בשלב השלישי – מתמודדים שאינם מסוגלים לכתוב בשל לקויות למידה או בשל לקויות חושיות ופיזיות, יקבלו הכתבה בהתאם על ידי בוחן ניטרלי מטעם מטה החידון.

חבר השופטים והשופטות

1. חבר השופטים מורכב מהיושב/ת ראש, ולצידו או לצידה שני שופטים או ארבעה שופטים.
2. היושב/ת ראש אחראי/ת לשיפוט, והוא או היא מכריז/ה את מספר הנקודות שכל נבחן/ת זכה/זכתה בהן. היושב/ת ראש מפקח/ת על רישום הניקוד ועל סיכומו.
3. היושב/ת ראש מורה למנחה להכריז את שמות העולים משלב לשלב.
4. בעת הצורך, אם לא השיב/ה המתמודד/ת תשובה מלאה, יקרא או תקרא היושב/ת ראש את התשובה המלאה. הוא או היא רשאי/ת לכבד את חבריהם השופטים בקריאת חלק מהתשובות.
5. בסוף החידון יורה או תורה היושב/ת ראש למנחה להכריז את שם חתן או כלת החידון המחוזי.
6. חבר השופטים ידון בערעורים, אם יהיו כאלה, במהלך החידון בלבד, בין שלב לשלב.
7. ועדת ההיגוי הארצית לחידון התנ"ך במינהל חברה ונוער תשמש סמכות עליונה לפסיקות סופיות לגבי ערעורים על החלטות השופטים, אם יהיו כאלה.

תפקיד המנחה

1. מנהל/ת את החידון על פי הסדרים שנקבעו מראש.
2. מזמין/נה את המתמודדים והמתמודדות ואת חבר השופטים והשופטות לבמה.
3. מזמין/נה את המברכים ודואג/ת לסדר ההופעות האומנותיות.
4. קורא/ת את כל השאלות בחידון בקול.
5. מכריז/ה את שמותיהם של כל מתמודד ומתמודדת לפני שמוצגת להם השאלה.
6. מכריז/ה את שמות העולים והעולות משלב לשלב, על פי הוראות יושב/ת ראש חבר השופטים.
7. מכריז/ה את שמות החתן או הכלה על פי הוראות יושב/ת ראש חבר השופטים.

התמודדות בחידון בשנת תשע"ט

הזוכים במקום הראשון בחידון המחוזי תשע"ח לא יוכלו להתמודד שוב בחידון בשנת תשע"ט. הזוכים במקום הראשון בחידון המחוזי תשע"ח יוכלו להתמודד שוב בחידון המחוזי רק כעבור שנתיים, בשנת תש"פ.

זוכים, תעודות ופרסים

1. בתום החידון יוזמנו כל המתמודדים לשבת במקומותיהם על הבמה, ויוענקו להם תעודות השתתפות בחידון וספר תנ"ך.
2. בעל/ת הניקוד הגבוה ביותר יוכתר או תוכתר כחתן או ככלת התנ"ך המחוזי/ת.
3. לחידון התנ"ך הארצי יעלו החתן או הכלה של החידון לבתי הספר הממלכתיים במחוז, והחתן או הכלה של החידון לבתי הספר הממלכתיים-דתיים במחוז. במקרה של ניקוד זהה במקום הראשון, יישאלו שני הנבחנים שאלות נוספות עד להכרעה ביניהם.
4. בסופו של החידון המחוזי יוכרז או תוכרז זוכה אחד/ת בלבד במחוז מהחידון לבתי הספר הממלכתיים, וזוכה אחד/ת בלבד במחוז מהחידון לבתי הספר הממלכתיים-דתיים, והם ייצגו את המחוז בחידון הארצי. חידון התנ"ך הארצי יתקיים ב-14.3.2018, כז' באדר התשע"ח, בעיר מעלות-תרשיחא.
5. לכל זוכה וזוכה בחידון המחוזי יוענקו תעודה מתאימה ופרסים.

חידון מחוזי בכתב לבתי הספר הממלכתיים-דתיים, התשע"ח

שם התלמיד/ה: _____

שם בית הספר: _____

הכיתה: _____

זמן הבחינה: 75 דקות (שעה ורבע)

הניקוד (לשימוש הבודקים): _____

בחידון 50 שאלות. כל תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת בנקודה אחת.

בשלב זה ניתן לצבור עד 50 נקודות.

חומר הלימוד לחידון:

בראשית: כל הספר

שמות: פרקים א-ה, יא-כ, לא-לד

ויקרא: פרקים יט, כד-כה

במדבר: פרקים ייז, כ-כה, כז, לב

דברים: פרקים כו-לד

יהושע: פרקים א-יא, יד, כב-כד

שופטים: כל הספר

שמואל א: כל הספר

שמואל ב: כל הספר

מלכים א: כל הספר

מלכים ב: כל הספר

ישעיה: פרקים א-ב, יא-יב, מ-מה, מט-נח

ירמיה: פרקים א-ב, כו-מה

יונה: כל הספר

רות: כל הספר

חלק א - שאלות רב-ברירה

סמנו את התשובה הנכונה ביותר ב-X בדף התשובות.

1. על מי מעיד המקרא שאהב את יעקב?
 - א. רחל
 - ב. לאה
 - ג. רבקה
 - ד. יוסף
2. בימי מי מתואר גבול ישראל "מִלְבּוֹא חֶמֶת עַד יַם הָעֶרְבָה"?
 - א. בימי יהוא
 - ב. בימי אחאב
 - ג. בימי שלמה
 - ד. בימי ירבעם בן יואש
3. שמו של מי מהבאים לא היה 'אֱלִישָׁמַע'?
 - א. נשיא שבט אפרים במדבר
 - ב. ניצב שלמה בַּאֲרָבוֹת
 - ג. סופר בממשלת יהויקים
 - ד. סבו של ישמעאל בן נתניה
4. הפלישתים הציקו לישראל זמן רב, ורבים עמדו להתמודד מולם. על מי מהבאים לא נאמר שהוא יועד על ידי ה' להושיע את ישראל מיד הפלישתים?
 - א. שמשון
 - ב. שמואל
 - ג. שאול
 - ד. דוד
5. מי מהאנשים הבאים היה 'חַיִּי'?
 - א. עֶפְרֹן
 - ב. אֵילֹן
 - ג. חִירָה
 - ד. צִבְעֹן
6. מה קרה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי?
 - א. יבשה הארץ במבול
 - ב. בני ישראל חנו במדבר סין
 - ג. תחילת בניית מקדש שלמה
 - ד. איש האלוהים מיהודה בא לירבעם

7. למי היתה 'קרב מצמדת'?
- א. לאהוד בן גרא
 - ב. לישבי בן הרפה
 - ג. לשר צבא ה'
 - ד. ליואב בן צרויה
8. מדוע, לדברי אברהם, אין הוא לוקח מרכוש ערי סדום?
- א. כי הוא רוצה את הנפש
 - ב. כי הוא החרימ את הרכוש והקדיש אותו לה'
 - ג. כדי שלא יאמרו שעושרו הגיע מסדום
 - ד. כי כל הרכוש מגיע ללוט בן אחיו שאותו הציל
9. איזו מהערים הבאות בנה אסא מאבני הרמה?
- א. מצפה
 - ב. לכיש
 - ג. תרצה
 - ד. שזלה
10. באיזה הקשר מזכיר הנביא את "מי נח"?
- א. שבועת ה' לישראל
 - ב. השארת פלטה לאחר החורבן
 - ג. גודל החורבן הקרב
 - ד. התגלות ה' בקרב הארץ
11. מי התפלל שלא יחשב לו "דם נקיא" במעשה שהוא עתיד לעשות?
- א. דוד
 - ב. שלמה
 - ג. המלחים
 - ד. ישראל במלחמתם בגבעה
12. היכן היה 'הפחת הגדול'?
- א. ביער אפרים
 - ב. בשכו
 - ג. בחברון
 - ד. בחצר המטרה
13. מי מלך 9 שנים?
- א. יהואחז בן יהוא
 - ב. זכריה בן ירבעם
 - ג. מנחם בן גדי
 - ד. הושע בן אלה

14. צדקיהו אומר לירמיהו שהוא פוחד להסגיר את עצמו לשרי מלך בבל. מה החשש שהוא מתאר?

- א. ששרי יהודה יתפשו אותו ויפגעו בו אם ינסה
- ב. שאנשי יהודה שכבר נכנעו לבבלים יתעללו בו בשבי
- ג. שמלך בבל יטיל עליו עונש נורא וייסורים
- ד. שהבבלים ינצלו את כניעתו ויחריבו את העיר ללא קרב

15. איזו מהטענות הבאות לא טען יהודה בפני יעקב אביו כדי לשכנעו לתת להם את בנימין?

- א. שאם יעקב לא ישלח את בנימין, כולם ימותו ברעב
- ב. שבזמן שהתעכבו כבר היו יכולים לחזור פעמיים
- ג. שיהודה יהיה אחראי לחזרתו של בנימין בשלום
- ד. שבזמן שהם מתעכבים, שמעון סובל בכלא במצרים

16. איזה מהמקומות הבאים מוזכר בפירוט הנוף שראה משה מהר נבו?

- א. חֲבֵרוֹן
- ב. צֶעַר
- ג. עֲזָה
- ד. גִּבְעוֹן

17. מה היה בתוך צִנְצָנָה?

- א. דבש, למנחה לנביא
- ב. מן, למשמרת זיכרון לדורות
- ג. פִּקְעֵת שדה, לשים בנזיד לבני הנביאים
- ד. מלח, לרפא מים רעים

18. באיזה הקשר מוזכר חטאו של עכן בסיפור אחר?

- א. כדוגמה לחטא שלא רק החוטא נענש עליו
- ב. כדוגמה לעונשו של המועל ברכוש ה'
- ג. כדוגמה לחטא שקשה להטות ממנו
- ד. כדוגמה לחוטא שהודה בחטאו

19. מה מהדברים הבאים היה עשוי נחֻשֶׁת מִמָּרָט?

- א. הַיִּם
- ב. כָּלִי בֵּית יַעַר הַלְבָּנוֹן
- ג. כָּלִי מִשְׁקָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
- ד. הַפְתּוֹת לְדִלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי

20. מי מהמלכים הבאים קיבל שוחד כדי שלא יילחם בירושלים?

- א. חזאל
- ב. שישק
- ג. תגלת פלאסר
- ד. בן הדד בן טברימן בן חזיון

21. על איזו מחלה מעידים לחולה בה: 'לא תוכל להרפא'?

- א. שחין
- ב. שחפת
- ג. דבר
- ד. שיגעון

22. מי המלך שקיבל המלצה להפקיד "פְּקָדִים על האָרֶץ"?

- א. צדקיהו
- ב. פרעה
- ג. בן הדד
- ד. דוד

23. מה מהדברים הבאים חולק לשנים עשר חלקים?

- א. הפר של אליהו בהר כרמל
- ב. המגילה שהקריא יהודי בפני יהויקים
- ג. השמלה של אחיה בהקדשת ירבעם
- ד. הבהמות בברית בין הבתרים

24. באיזה מהסיפורים הבאים לא מופיעים שְׂקָד / שְׂקָדִים?

- א. התנהלות יוסף עם אחיו כשליט מצרים
- ב. ערעורי העם על מנהיגות משה ואהרן
- ג. מרד אבשלום בדוד
- ד. נבואת ירמיהו על חורבן ירושלים

25. ישעיהו מתאר את אפרים ויהודה מתאחדים ונלחמים בעמי הסביבה יחד.

איזה מהעמים הבאים לא מופיע כאחת ממטרותיהם?

- א. בני עמון
- ב. אדום
- ג. צידון
- ד. בני קדם

26. פעמים רבות במקרא מוזכר אדם שמענה את נפשו וצם בתפילה לה', ובכמה מקרים

מוזכר אף צום של ציבור. באיזה מהסיפורים הבאים לא צמו הרבים?

- א. תוכחת מלאך ה' בבוכים
- ב. מלחמת ישראל בבנימין
- ג. תשובת ישראל בימי שמואל במצפה
- ד. קריאת ספר דברי ה' מפי ירמיהו במקדש

27. תפקיד הצופה היה לזהות איומים או אנשים המתקרבים לעיר ולהכין לכך את העם.

מי מהבאים זוהה מרחוק על ידי צופה בשל צורת תנועתו הייחודית?

- א. יונתן בן אביתר
- ב. הכושי
- ג. חושי הארכי
- ד. אחימעץ בן צדוק

28. רחב מסתירה את מרגלי יהושע בביתה ומשקרת לשליחי המלך. מי עוד דאג שלא

יָדַע בואו של מבקר אליו?

א. בועז

ב. האיש הזקן מהגבעה

ג. לוט

ד. בלעם

29. בכמה מקומות ניתן לראות שהתגלות נבואית ראשונה לא תמיד זוהתה כך מיד.

מי מהבאים מבקש אות כדי לדעת שהמדבר עמו הוא ה'?

א. משה

ב. גדעון

ג. מנוח

ד. ירמיהו

30. מי מהבאים אמר לישראל: "אִישׁ אֶחָד מִכֶּם יֵרָדֵף אֵלַי"?

א. משה

ב. יהושע

ג. שמואל

ד. דוד

חלק ב - מקומות

בכל אחת מהשאלות הבאות, כתבו בדף התשובות את שם המקום המתאים ביותר להגדרה.

31. שם ישב יותם לאחר שנשא את דבריו על הר גריזים.

32. משם היה מלכה הראשון של אדום.

33. עיר כנענית שמלכה הוכה בבואו לעזרת עיר אחרת.

34. משם נשלחו מלאכים למלך אדום.

35. לעיר זו הגיע נביא בדרכו 'לְבָרֵחַ' [...] מִלִּפְנֵי ה'.

36. שם גר אדם ש'כָּשְׁמוֹ כֵּן הוּא'.

37. שם נאספו חיילי מנהיג לקרב, ושם נהרגו אחים של מנהיג אחר.

38. מקום זה היה 'בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר'.

חלק ג - שאלות בנושא 'ארץ'

השאלות הבאות קשורות למילה 'ארץ'. ענו עליהן בדף התשובות.

40-39. שניים שקראו לשמים ולארץ להקשיב לדבריהם.

42-41. שניים שהשתמשו בביטוי "דֶּרֶךְ כָּל הָאָרֶץ" לתאר את מותם הקרב.

43. חבל הארץ שבו היו הערים שכונו "אֶרֶץ כְּבֹד".

44. על מי נאמר שבאו "אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית חֲדָשִׁי"?

47-45. שלוש מהארצות שעברו בהן שאול ונערו בחיפוש אחר האתונות.

49-48. מי אמר: "ה' יַחַתּוּ מְרִיבֹ עָלוּ בְּשָׁמַיִם יָרַעַם ה' יִדִּין אֶפְסֵי אֶרֶץ"?

ומי אמר: "[...] וְקִרְנֵי רָאֵם קִרְנֵי בָהֶם עַמִּים יִנְגַּח יַחַדּוּ אֶפְסֵי אֶרֶץ"?

50. על מה נאמר לעניין מקח וממכר ש'על שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחְשַׁב'?

בהצלחה!

החידון המחוזי בכתב לבתי הספר הממלכתיים-דתיים, התשע"ח

תשובון

השאלה	האות	התשובה	הפסוק	המקור
1	ג	רבקה	וַיֵּאָהֱב יצחק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו וַרְבֵּקָה אֲהַבֶּתָּ אֶת יַעֲקֹב:	בראשית כה, כח
2	ד	בימי ירבעם בן יואש	הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערב כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגת החפר:	מלכים ב יד, כה
3	ב	ניצב שלמה בגרבות	בן חסד בגרבות לו שכה וכל ארץ חפר:	מלכים א ד, י
4	ב	שמואל	כי הנה הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים: כעת מחר אשלח אליך איש מארץ בנימן ומשחתו לנגיד על עמי ישראל והושיע את עמי מיד פלשתים כי ראיתי את עמי כי באה צעקתו אלי: ועתה עשו כי ה' אמר אל דוד לאמר ביד דוד עבדי הושיע את עמי ישראל מיד פלשתים ומיד כל איביהם:	שופטים יג, ה שמואל א ט, טז שמואל ב ג, יח
5	ד	צבעון	עשו לקח את נשיו מבנות כנען את עדה בת אילון החתי ואת אהליבמה בת ענה בת צבעון החזי:	בראשית לו, ב
6	ב	בני ישראל חנו במדבר סין	ויסעו מאילם ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים:	שמות טז, א
7	ד	ליואב בן צרויה	הם עם האבן הגדולה אשר בגבעון ועמשא בא לפניהם ויואב חגור מדו לבשו ועלו חגור חרב מצמדת על מתניו בתערה והוא יצא ותפל:	שמואל ב כ, ח
8	ג	כדי שלא יאמרו שעושרו הגיע מסדום	ויאמר אברם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה' אל עליון קנה שמים וארץ: אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם:	בראשית יד, כב-כג
9	א	מצפה	והמלך אסא השמיע את כל יהודה אין נקי וישאו את אבני הרמה ואת עציה אשר בנה בעשא ויבן בם המלך אסא את גבע בנימן ואת המצפה:	מלכים א טו, כב
10	א	שבועת ה' לישראל	כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך:	ישעיה נד, ט

11	ג	המלחים	וַיִּקְרָאוּ אֶל ה' וַיֹּאמְרוּ אָנֹכָהּ ה' אֵל נָא נֹאבְדָהּ בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵל תִּתֵּן עָלֵינוּ דָם נָקִיא כִּי אַתָּה ה' כְּאֲשֶׁר חִפְצָתָ עֲשִׂיתָ:	יונה א, יד
12	א	ביער אפרים	וַיֵּצֵא הָעָם הַשְּׂדֵה לַקְרֹאת יִשְׂרָאֵל וְתָהִי הַמִּלְחָמָה בֵּינֵי עַמִּי אֶפְרַיִם: [...] וַיִּקְחוּ אֶת אֲבִשְׁלוֹם וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ בֵּינֵי עַל הַפֶּתַח הַגָּדוֹל וַיִּצְבוּ עָלָיו גַּל אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד וְכָל יִשְׂרָאֵל נָסוּ אִישׁ לְאֹהֲלוֹ:	שמואל ב יח, ו, יז
13	ד	הושע בן אלה	בְּשָׁנָת שְׁתַּיִם עָשְׂרָה לְאַחַז מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ הַשָּׁשׁ בֶּן אֱלֹהֵי בְשִׁמְרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל תִּשְׁעָ שָׁנִים:	מלכים ב יז, א
14	ב	שאנשי יהודה שכבר נכנעו לבבלים יתעללו בו בשבי	וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל יְרֵמְיָהוּ אֲנִי דָאֵג אֶת הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל הַכַּשְׂדִּים פֶּן יִתְּנוּ אֹתִי בַיָּדָם וְהִתְעַלְלוּ בִּי:	ירמיה לח, יט
15	ד	שבזמן שהם מתעכבים, שמעון סובל בכלא במצרים	וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיו שְׁלַחָה הַנָּעַר אֹתִי וְנִקְוָמָה וְנִלְכָה וְנִחְיָה וְלֹא נָמוּת גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אַתָּה גַּם טַפְנוּ: אֲנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ מִיָּדִי תִּבְקֹשְׁנוּ אִם לֹא הִבִּיאֹתִיו אֵלַיִךְ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחִטָּאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים: כִּי לֹא־לֹא הִתְמַהֲמַהֲנוּ כִּי עָתָה שָׁבְנוּ זֶה פְעָמִים:	בראשית מג, ח-י
16	ב	צער	וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֶרְבַת מִזְבֵּחַ אֶל הָרִבָּא רֹאשׁ הַפִּסְגָּה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ אֶת הַגִּלְעָד עַד דָּן: [...] וְאֶת הַנֶּגֶב וְאֶת הַכָּנָת בְּקִעַת יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים עַד צֶעֶר:	דברים לד, א-ג
17	ב	מן, למשמרת זיכרון לדורות	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קַח צִנְצָנָת אֶחָת וְתֵן שָׁמָּה מִלֹּא הַעֲמֵר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לְפָנֶי ה' לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם:	שמות טז, לג
18	א	כדוגמה לחטא שלא רק החוטא נענש עליו	הֲלוֹא עָכֹן בֶּן זָרַח מַעַל מַעַל בְּחֶרֶם וְעַל כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה קֶצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גִוַע בְּעֹזוֹ:	יהושע כב, כ
19	א	הים	וְאֵת הַיָּם הָאֵחָד וְאֵת הַבָּקָר שְׁנַיִם עָשָׂר תַּחַת הַיָּם: וְאֵת הַסִּירֹת וְאֵת הַיָּעִים וְאֵת הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל הַכֵּלִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית ה' נְחֹשֶׁת מִמֶּרֶס:	מלכים א ז, מד-מה
20	א	חזאל	וַיִּקַּח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶת כָּל הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וַיהוֹרָם וְאַחֲזִיָּהוּ אֲבֹתָיו מִלְכֵי יְהוּדָה וְאֵת קִדְשֵׁיו וְאֵת כָּל הַזָּהָב הַנִּמְצָא בְּאַצְרוֹת בֵּית ה' וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח לְחִזְאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל מַעַל יְרוּשָׁלַם:	מלכים ב יב, יט
21	א	שחין	יָכָה ה' בְּשַׁחִין רַע עַל הַבְּרָכִים וְעַל הַשָּׁקִים: אֲשֶׁר לֹא תוֹכַל לְהִרְפָּא מִכָּף רִגְלֶךָ וְעַד קִדְקֹדֶךָ:	דברים כח, לה
22	ב	פרעה	וַעֲשֵׂה פֶרַעַה וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל הָאָרֶץ וְחֲמֵשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשָׁבַע שָׁנֵי הַשָּׁבַע:	בראשית מא, לד
23	ג	השמלה של אחיה בהקדשת ירבעם	וַיִּתְּפֹשׂ אַחֲיָה בְּשִׁלְמָה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּקְרָעָהּ שְׁנַיִם עָשָׂר קָרְעִים:	מלכים א יא, ל

24	ג	מרד אבשלום בדוד	וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם כֵּן אֶפֹּא זֹאת עָשׂוּ קָחוּ מִזְמֶרֶת הָאָרֶץ בְּכָלֵיכֶם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה מַעֲט צָרִי וּמַעֲט דָּבָשׁ נִכְאֹת וְלֹט בְּטָנִים וּשְׂקָדִים: וַיְהִי מִמָּחָרָת וַיָּבֹא מֹשֶׁה אֶל אֱהֹל הָעֵדוּת וְהָנָה פָּרַח מִטָּה אֲהֲרֹן לְבֵית לֹוִי וַיֵּצֵא פָּרַח וַיִּצָּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׂקָדִים: וַיְהִי דָּבָר ה' אֵלַי לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וְאָמַר מִקֵּל שִׁקְדָּה אֲנִי רֹאֶה:	בראשית מג, יא במדבר יז, כג ירמיה א, יא
25	ג	צידון	וַעֲפֹ בְּכַתֵּף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחֲדוּ וַיִּבְזוּ אֶת בְּנֵי קָדָם אָדָם וּמוֹאָב מִשְׁלֹחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם:	ישעיה יא, יד
26	א	תוכחת מלאך ה' בבוכים	וַיַּעֲלוּ כָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעָם וַיָּבֹאוּ בֵּית אֵל וַיָּבֹכוּ וַיֵּשְׁבוּ שֵׁם לִפְנֵי ה' וַיִּצְוּמוּ בַּיּוֹם הַהוּא עַד הָעֶרֶב וַיַּעֲלוּ עֲלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי ה': וַיִּקְבְּצוּ הַמִּצְפָּתָה וַיֵּשְׁאֲבוּ מִיָּם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה' וַיִּצְוּמוּ בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שֵׁם חֲטֵאֵנוּ לָהּ וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְפָּה: וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית לַיהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הַתְּשַׁעִי קָרְאוּ צוּם לִפְנֵי ה' כָּל הָעָם בִּירוּשָׁלַם וְכָל הָעָם הַבָּאִים מֵעָרֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם:	שופטים כ, כו שמואל א ז, ו ירמיה לו, ט
27	ד	אחימעץ בן צדוק	וַיֹּאמֶר הַצֹּפֶה אֲנִי רֹאֶה אֶת מְרוּצַת הָרֹאשׁוֹן כְּמֶרְצַת אַחִימֶעֶץ בֶּן צָדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִישׁ טוֹב זֶה וְאֵל בְּשׁוֹרָה טוֹבָה יָבֹוא:	שמואל ב יח, כז
28	א	בועז	וַתִּשְׁכַּב מִרְגְּלוֹתַי עַד הַבֹּקֶר וַתִּקֶּם בְּטָרָם יָכִיר אִישׁ אֶת רַעְיוֹ וַיֹּאמֶר אֵל יוֹדַע כִּי בָאָה הָאִשָּׁה הַגֵּרָא:	רות ג, יד
29	ב	גדעון	וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְהָפִיתִי אֶת מִדְּיָן כְּאִישׁ אֶחָד: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם נָא מִצָּאתִי חֹן בְּעֵינַיִךְ וְעָשִׂיתִי לִי אוֹת שְׂאֵתָה מִדְּבַר עָמִי:	שופטים ו, טז-יז
30	ב	יהושע	אִישׁ אֶחָד מֵכֶם יֵרֶדף אֲלֶיךָ כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר לָכֶם:	יהושע כג, י
31		באר / בארה	וַיִּנָּס יוֹתָם וַיִּבְרַח וַיֵּלֶךְ בָּאֶרֶז וַיֵּשֶׁב שֵׁם מִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ אַחִיו:	שופטים ט, כא
32		דנהבה	וַיִּמְלֹךְ בְּאֲדָוִם בָּלַע בֶּן בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דְּנָהבָה:	בראשית לו, לב
33		גֶזֶר (יתקבל גם: בית אל)	אֲזַ עֲלֶה הָרֶם מֶלֶךְ גֶּזֶר לַעְזֹר אֶת לְכִישׁ וַיִּכְהוּ יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת עַמּוֹ עַד בִּלְתִּי הַשָּׂאִיר לוֹ שְׂרִיד:	יהושע י, לג
34		קדש	וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקֹּדֶשׁ אֶל מֶלֶךְ אָדָם כֹּה אָמַר אַחִירָּה יִשְׂרָאֵל אַתָּה יוֹדַעְתָּ אֶת כָּל הַתַּלְאָה אֲשֶׁר מִצָּאתָנוּ:	במדבר כ, יד

35	יפו	וַיָּקָם יוֹנָה לְבָרֵחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה' וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֹנִיָּה בָּאָה תַרְשִׁישׁ וַיֵּתֶן שָׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לְבֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה':	יונה א, ג
36	מעון (יתקבל גם: כרמל)	וַאִישׁ בְּמַעֲוֹן וּמַעֲשָׂהוּ בַכֶּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֶאֱן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְאַלְף עֲזִים וַיְהִי בַגִּזְזֹת אֶת צֹאנוֹ בַּכֶּרְמֶל: [...] אֵל נָא יִשִּׁים אֲדֹנִי אֶת לְבוֹ אֵל אִישׁ הַבְּלִיעֵל הַזֶּה עַל נָבֶל כִּי כִשְׁמוֹ כֵּן הוּא נָבֶל שְׁמוֹ וְנָבְלָה עִמּוֹ [...]:	שמואל א כה, ב-כה
37	תבור	[...] וַיֵּרֶד בֶּרֶק מֵהָר תְּבוֹר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו: וַיֹּאמֶר אֶל זָבַח וְאֵל צִלְמִנֶעַ אִיפָה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִרְגִּיתֶם בְּתְבוֹר וַיֹּאמְרוּ כְמוֹךָ כְּמוֹהֶם אֶחָד כְּתָאֵר בְּנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר אַחִי בְנֵי אִמִּי הֵם חֵי ה' לֹא הִחִיתֶם אוֹתָם לֹא הִרְגִּיתִי אֶתְכֶם:	שופטים ד, יד שופטים ח, יח-ט
38	אתם	וַיִּסְעוּ מִסֹּפֶת וַיַּחֲנוּ בְּאֶתֶם בְּקֻצָּה הַמִּדְבָּר:	שמות יג, כ
40-39	משה ישעיהו	הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי: שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהָאֲזִינוּ אָרֶץ כִּי ה' דִּבֶּר בְּנִים גְּדֹלָתִי וְרוֹמְמָתִי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי:	דברים לב, א ישעיה א, ב
42-41	יהושע דוד	וְהִנֵּה אֲנִי הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ וַיִּדְעֶתֶם בְּכָל לְבַבְכֶּם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם כִּי לֹא נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' [...] וַיִּקְרְבוּ יָמַי דּוֹד לְמוֹת וַיֵּצֵא אֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ לְאֹמֶר: אֲנִי הֵלֶךְ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ וְחִזְקָתָהּ וְהִיִּיתָ לְאִישׁ:	יהושע כג, יד מלכים א ב, א-ב
43	גליל	[...] אַז יֵתֵן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֲשָׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ הַגִּלִּיל: [...] וַיֹּאמֶר מֶה הָעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּתָה לִי אַחִי וַיִּקְרָא לָהֶם אָרֶץ כְּבוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה:	מלכים א ט, יא-יג
44	על יואב ואנשיו	וַיַּחֲזֹק דָּבָר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הַחֵיל וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשָׂרֵי הַחֵיל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת הָעָם אֶת יִשְׂרָאֵל: [...] וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדָה וְאֵל אָרֶץ תַּחֲתִיִּים חֲדָשִׁי וַיָּבֹאוּ דָנָה יַעַן וְסָבִיב אֶל צִידוֹן:	שמואל ב כד, ד-ו
47-45	ארץ שלשה ארץ שעלים ארץ ימיני ארץ צוף (יתקבל גם: ארץ שועל)	וַיַּעֲבֹר בְּהָר אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ שְׁלֹשָׁה וְלֹא מִצְאוּ וַיַּעֲבֹרוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָלִים וְאִין וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ יַמִּינִי וְלֹא מִצְאוּ: הִמָּה בָּאוּ בְּאֶרֶץ צוּף וְשֹׂאוֹל אָמַר לַנַּעֲרָה אֲשֶׁר עִמּוֹ לָקַח וְנִשְׁוֹבָה כֵּן יַחְדָּל אָבִי מִן הָאֲתָנוֹת וְדָאָג לָנוּ:	שמואל א ט, ג-ה
49-48	חנה משה	ה' יַחֲתֵנוּ מְרִיבוֹ עָלֵינוּ בְּשָׁמַיִם יָרַעַם ה' יִדִּין אֶפְסִי אָרֶץ וַיֵּתֶן עָז לְמַלְכוֹ וַיִּרֶם קֶרֶן מִשִּׁיחוֹ: בְּכֹר שׁוֹרוֹ הִדָּר לוֹ וְקֶרְנִי רָאֵם קֶרְנִיו בָּהֶם עַמִּים יִנְגַּח יַחְדּוֹ אֶפְסִי אָרֶץ וְהֵם רַבּוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם אֲלִפֵּי מְנָשָׁה:	שמואל א ב, י דברים לג, יז
50	בתי החצרים / בית ללא חומה	וּבֵתֵי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם חֹמֶה סָבִיב עַל שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחְשָׁב גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:	ויקרא כה, לא

חידון התנ"ך המחזי הפומבי לבתי הספר הממלכתיים-דתיים התשע"ח

השלב הראשון רמזים ושאלות

ערכי מגילת העצמאות לאור התנ"ך

בחלק הזה יוצגו רמזים ושאלות העוסקים בקשר שבין מגילת העצמאות ובין התנ"ך. לכל מתמודד ומתמודדת תוצג חידת רמזים ובה יידרש המתמודד לזהות דמות מקראית או מקום מקראי לפי רמזים. זיהוי לפי הרמז הראשון בלבד יזכה את המתמודד/ת ב-6 נקודות. זיהוי לפי שני רמזים יזכה ב-4 נקודות. זיהוי לפי שלושה רמזים יזכה ב-2 נקודות.

הזמן המוקצב לחידת הרמזים: 60 שניות בלבד.

לאחר חידת הרמזים, תוצג בפני כל מתמודד ומתמודדת שאלת המשך. תשובה נכונה על שאלת המשך תזכה את המתמודד/ת ב-6 נקודות.

בסך הכול ניתן לצבור בשלב זה עד 12 נקודות.



שאלה מס' 1 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: עמוד ברזל

ואני הנה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולחמות נחשת על כל הארץ למלכי יהודה לשריה לכהניה ולעם הארץ: ונלחמו אליך ולא יוכלו לך כי אתך אני נאם ה' להצילך: (ירמיה א, יח-יט)

רמז מס' 2: בור טיט

ויקחו את ירמיהו וישלכו אתו אל הבור מלכיהו בן המלך אשר בחצר המטרה וישלחו את ירמיהו בחבלים ובבור אין מים כי אם טיט ויטבע ירמיהו בטיט: (ירמיה לח, ו)

רמז מס' 3: מקל שקד

ויהי דבר ה' אלי לאמר מה אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה: ויאמר ה' אלי היטבת לראות כי שקד אני על דברי לעשות: (ירמיה א, יא-יב)

הדמות: ירמיהו הנביא

שאלת המשך

בנושא: גלות

השאלה: ירמיהו הוא אחד הנביאים המזוהים ביותר עם הגלות. מלבד נבואותיו על גלות העם, הוא ניבא גם על הגליית כלי המקדש הנותרים לבבל: "בְּבִלָּהּ יִבְּאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֲתָם נָאֻם ה'". מי נביא השקר שקרא תיגר על ירמיהו בנבואה זו, ומה הוא טען כנגד?

התשובה:

נביא השקר הוא חנניה בן עזור.

חנניה טען שבעוד שנתיים יושבו ליהודה כל כלי בית ה' שלקח נבוכדנאצר מלך בבל (יתקבל גם: חנניה טען שכל הגולים בגלות יהויכין ישובו ליהודה / שה' ישובור את עול מלך בבל).

כי כה אמר ה' צבאות אל העמדים ועל הים ועל המלכות ועל יתר הכלים הנותרים בעיר הזאת: אשר לא לקחם נבוכדנאצר מלך בבל בגלותו את יְכִנְיָה בן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה מִירוּשָׁלַם בְּבִלָּהּ וְאֵת כָּל חָרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: כי כה אמר ה' צבאות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּלֵים הַנּוֹתָרִים בֵּית ה' וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: בְּבִלָּהּ יִבְּאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֲתָם נָאֻם ה' וְהַעֲלִיתִים וְהִשִּׁיבְתִּים אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה: וְיִהְיֶה בַשָּׁנָה הַהִיא בְּרֹאשִׁית מַמְלַכֶת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הַרְבֵּעִית בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר אֵלֵי חֲנַנְיָה בֶן עֲזֹרָה הַנָּבִיא אֲשֶׁר מַגְבֵּעוֹן בְּבֵית ה' לְעִינֵי הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם לֵאמֹר: כֹּה אָמַר ה' צבאות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁבַרְתִּי אֶת עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מְשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת כָּל כְּלֵי בֵית ה' אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּבִיאוּם בָּבֶל: וְאֵת יְכִנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֵת כָּל גְּלוֹת יְהוּדָה הַבָּאִים בְּבִלָּהּ אֲנִי מְשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה נָאֻם ה' כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: (ירמיה כז, יט-כב; כח, א-ד)

שאלה מס' 2 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: שן הסלע

ובין המעברות אשר בקש יונתן לעבר על מצב פלשתים שן הסלע מהעבר מזזה וכן הסלע מהעבר מזזה ושם האחד בוצץ ושם האחד סנה: (שמואל א יד, ד)

רמז מס' 2: שלשת החצים

ואני שלשת החצים צדה אורה לשלח לי למטרה: והנה אשלח את הנער לך מצא את החצים אם אמר אמר לנער הנה החצים ממך והנה קחנו ובאה כי שלום לך ואין דבר חי ה': (שמואל א כ, כ-כא)

רמז מס' 3: שמות אחיותיו: מרב ומיכל

ויהיו בני שאול יונתן וישוי ומלכישוע ושם שתי בנותיו שם הבכירה מרב ושם הקטנה מיכל: (שמואל א יד, מט)

הדמות: יונתן בן שאול

שאלת המשך

בנושא: שמירת אמונים

השאלה: שמירת האמונים המוזכרת במגילת העצמאות היא בין העם ובין ארצו, אך שמירת אמונים נכונה גם בין רעים. על דוד ויונתן מסופר שקשרו קשר ידידות אמיץ והוא התבטא בברית לדורות: "ה' יהיה ביני ובינך וביני וברעי וביני וברעך עד עולם". פעמיים מסופר שדוד שמר על ברית זו מול מפיב'שת בן יהונתן. באחת ההזדמנויות התערבותו של דוד אף מנעה את מותו. מדוע היה מפיב'שת בסכנת מוות, וכיצד מנע דוד את מותו?

התשובה:

דוד היה צריך לתת לגבעונים שבעה מצאצאי שאול המלך, כדי שיהרגו אותם כנקמה על מעשי שאול נגדם. מפיב'שת היה בסכנת מוות בשל כך, אך דוד החליט למנוע את מותו, לחמול עליו ולתת לגבעונים צאצאים אחרים של שאול.

ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחרי שנה ויבקש דוד את פני ה' ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים: ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה כי אם מיתר האמרי ובני ישראל נשבעו להם ויבקש שאול להלחם בקנאתו לבני ישראל ויהודה: ויאמר דוד אל הגבעונים מה אעשה לכם ובמה אכפר וברכו את נחלת ה': ויאמרו לו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש להמית בישראל ויאמר מה אתם אמרים אעשה לכם: ויאמרו אל המלך האיש אשר כלנו ואשר דמה לנו נשמדנו מהתיצב בכל גבל ישראל: יתן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לה' בגבעת שאול בחיר ה' ויאמר המלך אני אתן: ויחמל המלך על מפיב'שת בן יהונתן בן שאול על שבעת ה' אשר בינתם בין דוד ובין יהונתן בן שאול: ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמני ואת מפיב'שת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזלי המחלתי: ויתנם ביד הגבעונים ויקיעם בהר לפני ה' ויפלו שבעתם יחד והמה המתו בימי קציר בראשנים בתחלת קציר שערים: (שמואל ב כא, א-ט)

שאלה מס' 3 – זיהוי מקום

רמז מס' 1: אלון בכות

ויבא יעקב לזזה אשר בארץ כנען הוא בית אל הוא וכל העם אשר עמו: ויבן שם מזבח ויקרא למקום אל בית אל כי שם נגלו אליו האלהים בבִּרְחוֹ מִפְּנֵי אַחִיו: ותָּמַת דְּבָרָה מִיִּנְקַת רִבְקָה וַתִּקְבֹּר מִתַּחַת לְבֵית אֵל תַּחַת הָאֵלֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אֵלֹן בְּכוֹת: (בראשית לה, ו-ח)

רמז מס' 2: עגל זהב

וַיַּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֲגֻלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב לָכֶם מַעֲלֹת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֵּשֶׁם אֶת הָאֶחָד בְּבֵית אֵל וְאֶת הָאֶחָד נָתַן בְּדָן: (מלכים א יב, כח-כט)

רמז מס' 3: לחם לאכל ובגד ללבש

וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוֹלָם לֹזֵז שֵׁם הָעִיר לְרֵאשִׁנָּה: וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נָדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמַרְנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִכִּי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֵאכֹל וּבִגָּד לְלַבֵּשׁ: וְשָׁבְתִי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים: (בראשית כח, יט-כא)

המקום: בית אל

שאלת המשך

בנושא: תפילה ותקווה

השאלה: העיר בית אל מוזכרת כמה פעמים בתנ"ך כמקום תפילה. באחת הפעמים בכו ישראל בבית אל לאחר קרב ממושך: "וַיָּבֹא הָעָם בֵּית אֵל וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הָעֶרֶב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ בְּכִי גָדוֹל". נגד מי התנהל הקרב, ומדוע בכה העם באותה עת?

התשובה:

הקרב התנהל נגד בני בנימין / אנשי הגבעה (שתי התשובות יתקבלו כנכונות).

העם בכה מאחר שחשש לגורלו של שבט בנימין: בעקבות מלחמת האחים נותרו רק שש מאות איש משבט בנימין, והעם בכה על כך שהשבט יימחה כולו אם לא ימצאו פתרון לבעיה. בני ישראל נשבעו לא לתת את בנותיהם לבני בנימין, ואם לא ימצאו נשים שיינשאו להם – השבט יושמד כולו (כל תשובה המעידה על הבנת רוח הדברים תתקבל כנכונה, גם אם היא חלקית).

וַיְהִי כָל הַנָּפְלִים מִבְּנֵימִן עֲשָׂרִים וְחֲמִשָּׁה אֶלֶף אִישׁ שֶׁלַף חֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא אֶת כָּל אֱלֹהֵי אֲנָשֵׁי חִיל: וַיָּפְנוּ וַיָּגְסוּ הַמַּדְבָּרָה אֶל סֹלַע הַרמֹזֶן שֶׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּשְׁבוּ בְּסֹלַע רְמֹזֶן אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים: וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל בְּנֵי בְנֵימִן וַיִּכּוּם לְפִי חֶרֶב מֵעִיר מֵתָם עַד בְּהֵמָה עַד כָּל הַנֶּמֶצָא גַם כָּל הָעֲרִים הַנֶּמֶצָאוֹת שֶׁלְּחוֹ בָּאֵשׁ: וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצֵּפָה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יֵתֵן בֵּיתוֹ לְבְנֵימִן לְאִשָּׁה: וַיָּבֹא הָעָם בֵּית אֵל וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הָעֶרֶב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ בְּכִי גָדוֹל: וַיֹּאמְרוּ לָמָּה ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵיטָה זֹאת בְּיִשְׂרָאֵל לְהַפְקֵד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבֶט אֶחָד: וַיְהִי מִמָּחָרֶת וַיִּשְׁכְּמוּ הָעָם וַיִּבְנוּ שָׁם מִזְבֵּחַ וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וַיִּשְׁלָמִים: (שופטים כ, מו-מח; כא, א-ד)

שאלה מס' 4 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: עֲשָׂרִים כֶּסֶף

וַיַּעֲבְרוּ אֲנָשִׁים מְדִינִים סְחָרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמַעֲאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיְבִיאוּ אֶת יוֹסֵף מִצְרָיִמָּה: (בראשית לז, כח)

רמז מס' 2: בְּגָדֵי שֵׁשׁ וְרֶבֶד הַזָּהָב

וַיֹּסֶר פָּרְעָה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ וַיַּשֶּׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל צִנּוֹרוֹ: (בראשית מא, מב)

רמז מס' 3: צָפַנְת פַּעֲנָח

וַיִּקְרָא פָּרְעָה שֵׁם יוֹסֵף צָפַנְת פַּעֲנָח וַיִּתֵּן לוֹ אֶת אֲסֻנַּת בֵּת פּוֹטִי פָּרַע כֹּהֵן אֵן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם: (בראשית מא, מה)

הדמות: יוסף

שאלת המשך

בנושא: שיבה לארץ

השאלה: יעקב, שחי בגלות שנים רבות, ביטא באוזני בנו יוסף את צוואתו האחרונה להיקבר בקבורת אבותיו לאחר מותו. יוסף הביע בפני אחיו בקשה דומה: "פקד פקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה". מי מילא את צוואתו של יוסף, והיכן נקבר יוסף?

התשובה:

משה מילא את צוואתו של יוסף, ולקח את עצמותיו של יוסף כשבני ישראל יצאו ממצרים (יתקבל גם: יהושע מילא את צוואתו של יוסף).

יוסף נקבר בשכם, בחלקת השדה שקנה יעקב אביו.

ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלהים פקד פקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב: וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקד פקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה: וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אתו ויישם בארון במצרים: (בראשית נ, כד-כו)

ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמשים עליו בני ישראל מארץ מצרים: ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד פקד אלהים אתכם והעליתם את עצמתי מזה אתכם: ויסעו מסכת ויחנו באתם בקצה המדבר: (שמות יג, יח-כ)

ויעבד ישראל את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע ואשר ידעו את כל מעשה ה' אשר עשה לישראל: ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם בחלקת השדה אשר קנה יעקב מאת בני חמור אבי שכם במאה קשיטה ויהיו לבני יוסף לנחלה: (יהושע כד, לא-לב)

שאלה מס' 5 – זיהוי מקום

רמז מס' 1: יואל ואביה

וַיְהִי כַאֲשֶׁר זָקֵן שְׁמוּאֵל וַיֵּשֶׁם אֶת בְּנָיו שְׁפָטִים לְיִשְׂרָאֵל: וַיְהִי שֵׁם בְּנוֹ הַבְּכוֹר יוֹאֵל וְשֵׁם מִשְׁנֵהוּ אַבְיָה שְׁפָטִים בְּבֶאֱר שִׁבְעָה: (שמואל א ח, א-ב)

רמז מס' 2: אָשֶׁל

וַיִּכְרְתוּ בְרִית בְּבֶאֱר שִׁבְעָה וַיָּקֻמוּ אַבְיִמֶלֶךְ וּפִיכָל שֶׁר צָבָאוּ וַיָּשְׁבוּ אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים: וַיִּטַּע אָשֶׁל בְּבֶאֱר שִׁבְעָה וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם: (בראשית כא, לב-לג)

רמז מס' 3: שִׁבְעָה כְּבִשֶׁת הַצֶּאֱנָה

וַיֵּצֵב אַבְרָהָם אֶת שִׁבְעָה כְּבִשֶׁת הַצֶּאֱנָה לְבִדְדָהּ: וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ אֶל אַבְרָהָם מַה הִנֵּה שִׁבְעָה כְּבִשֶׁת הָאֵלָה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבִדְדָהּ: וַיֹּאמֶר כִּי אֶת שִׁבְעָה כְּבִשֶׁת תִּקַּח מִיָּדִי בְּעִבּוֹר תִּהְיֶה לִּי לְעֵדָה כִּי חִפְרָתִי אֶת הַבֶּאֱר הַזֹּאת: עַל כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בֶּאֱר שִׁבְעָה כִּי שֵׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם: (בראשית כא, כח-לא)

המקום: באר שבע

שאלת המשך

בנושא: הפרחת השממה ויישוב הארץ

השאלה: באר שבע מוזכרת בתנ"ך בהקשרים שונים כמקום מדבר. אנו מוצאים גם שבבאר שבע ניטע אשל ונחפרה באר מים – פעולות המסמלות את הפרחת השממה. בסיפור אחר, מספר הכתוב על משלחת שעברה בכל הארץ בפקודת מלך: "וַיָּבֹאוּ מִבְּצֵר צֹר וְכָל עָרֵי הַחֲוִי וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ אֶל נֶגֶב יְהוּדָה בְּאֵר שָׁבַע". מי עמד בראש המשלחת, ומה היתה מטרתה?

התשובה:

יואב בן צרויה, שר צבא דוד, עמד בראש המשלחת.

מטרת המשלחת היתה למנות את העם / לפקוד את העם (כל אחת מהתשובות תתקבל כנכונה).

וַיֹּסֶף אֵף ה' לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסֹּת אֶת דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר לֶךְ מִנָּה אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְהוּדָה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב שֶׁר הַחֵיָל אֲשֶׁר אִתּוֹ שׁוּט נָא בְּכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע וּפְקֹדוּ אֶת הָעָם וַיַּדְעֵתִי אֶת מִסְפַּר הָעָם: וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֹּסֶף ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָעָם כָּהֶם וְכָהֶם מֵאָה פְּעָמִים וְעֵינִי אֲדִנִּי הַמֶּלֶךְ רֹאוֹת וְאֲדִנִּי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חִפֵּץ בַּדָּבָר הַזֶּה: וַיַּחֲזֶק דָּבָר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הַחֵיָל וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשָׂרֵי הַחֵיָל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת הָעָם אֶת יִשְׂרָאֵל: וַיַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בְּעָרֹעֶר יְמִין הָעִיר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנָּחַל הַגָּד וְאֶל יַעֲזָר: וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדִים וְאֶל אֶרֶץ תַּחְתִּים חֲדָשִׁי וַיָּבֹאוּ דָנָה יַעַן וְסָבִיב אֶל צִידּוֹן: וַיָּבֹאוּ מִבְּצֵר צֹר וְכָל עָרֵי הַחֲוִי וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ אֶל נֶגֶב יְהוּדָה בְּאֵר שָׁבַע: וַיֵּשְׁטוּ בְּכָל הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תְּשֻׁעָה חֲדָשִׁים וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלַם: וַיֵּתֶן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר מִפְּקֹד הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ חֵיל שֶׁלֶף חָרָב וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ: (שמואל ב כד, א-ט)

שאלה מס' 6 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: בית נכתה

וַיִּשְׁמַע עַל־יָהִם חֲזַקְיָהוּ וַיֵּרָאֻם אֶת כָּל בֵּית נִכְתָּה אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת שְׁמֵן הַטּוֹב וְאֶת בֵּית כָּלֵיו וְאֶת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצָרֵתָיו לֹא הָיָה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא הָרָאֻם חֲזַקְיָהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל מְמִשְׁלָתוֹ: (מלכים ב כ, יג)

רמז מס' 2: הצל במעלות

וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל יִשְׁעִיָּהוּ מָה אוֹת כִּי יִרְפָּא ה' לִי וְעַלִּיתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית ה': וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ זֶה לָךְ הָאוֹת מֵאֵת ה' כִּי יַעֲשֶׂה ה' אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר הַלֵּךְ הַצֵּל עֲשֵׂר מַעְלֹת אִם יָשׁוּב עֲשֵׂר מַעְלֹת: וַיֹּאמֶר יְחֲזַקְיָהוּ נִקְּל לַצֵּל לְנֻטּוֹת עֲשֵׂר מַעְלֹת לֹא כִּי יָשׁוּב הַצֵּל אַחֲרֵינִי עֲשֵׂר מַעְלֹת: וַיִּקְרָא יִשְׁעִיָּהוּ הַנְּבִיא אֶל ה' וַיֵּשֶׁב אֶת הַצֵּל בַּמַּעְלֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בַּמַּעְלֹת אַחֲרֵינִי עֲשֵׂר מַעְלֹת: (מלכים ב כ, ח-יא)

רמז מס' 3: בנו: מנשה מלך יהודה

וַיֵּתֶר דִּבְרֵי חֲזַקְיָהוּ וְכָל גְּבוּרָתוֹ וְאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַבְּרָכָה וְאֶת הַתַּעֲלָה וַיָּבֵא אֶת הַמִּים הַעִירָה הֵלֵא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב חֲזַקְיָהוּ עִם אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְּנוֹ תַחְתָּיו: (מלכים ב כ, כ-כא)

הדמות: חזקיהו מלך יהודה

שאלת המשך

בנושא: החייאת השפה העברית

השאלה: בניגוד למתואר בהכרזת העצמאות על החייאת השפה העברית, בתנ"ך מסופר שבמהלך מצור על ירושלים ביקשו שליחי המלך חזקיהו מרבשקה, שליחו של מלך אשור, לדבר דווקא בשפה שאינה יהודית בפני העם הנצור: "ואל תדבר עמנו יהודית באזני העם אשר על החמה". הם ביקשו זאת כדי שהעם לא יבין את דבריו, מתוך רצון לשמור על מורל בקרב העם. מהי השפה שביקשו שליחי חזקיהו לדבר בה, ומה היתה תגובת רבשקה לבקשתם?

התשובה:

שליחי חזקיהו ביקשו מרבשקה לדבר בשפה הארמית – "דבר נא אל עבדיך ארמית כי שמעים אנחנו".

תגובתו של רבשקה: רבשקה לא שמע לדבריהם, ואמר שהוא לא מדבר כדי ששליחי חזקיהו בלבד יבינו אותו. הוא רצה שכל העם ישמע ויבין את דבריו, ולכן דיבר בקול גדול יהודית (גם תשובה חלקית תתקבל כנכונה).

ויאמר אליקים בן חלקיהו ושבנה ויזאח אל רבשקה דבר נא אל עבדיך ארמית כי שמעים אנחנו ואל תדבר עמנו יהודית באזני העם אשר על החמה: ויאמר אליהם רבשקה העל אדניך ואליך שלחני אדני לדבר את הדברים האלה הלא על האנשים הישבים על החמה לאכל את צואתם ולשתות את מימי רגליהם עמכם: ויעמד רבשקה ויקרא בקול גדול יהודית וידבר ויאמר שמעו דבר המלך הגדול מלך אשור: כה אמר המלך אל ישא לכם חזקיהו כי לא יוכל להציל אתכם מידו: ואל יבטח אתכם חזקיהו אל ה' לאמר הצל יצילנו ה' ולא תנח את העיר הזאת ביד מלך אשור: (מלכים ב יח, כו-ל)

שאלה מס' 7 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: ילקוט

וַיִּקַּח מִקְלוֹ בְּיָדוֹ וַיַּבְחֹר לוֹ חֲמִשָּׁה חֲלָקֵי אֲבָנִים מִן הַנֶּחֱל וַיֵּשֶׁם אֹתָם בְּכָלִי הָרַעִים אֲשֶׁר לוֹ וּבְיַלְקוּט וַקְלֻעוּ בְּיָדוֹ וַיִּגַּשׁ אֶל הַפְּלִשְׁתִּי: (שמואל א יז, מ)

רמז מס' 2: אַשְׁפָּר וְאַשִּׁישָׁה

וַיִּחְלַק לְכָל הָעָם לְכָל הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם אַחַת וְאַשְׁפָּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אַחַת וַיִּלָּךְ כָּל הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ: (שמואל ב ו, יט)

רמז מס' 3: הכה את הארי ואת הדוב

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שָׂאוּל רַעְיָה הִיָּה עִבְדְּךָ לְאַבְיוֹ בְּצֹאן וּבֶאֱרֵי וְאֶת הַדּוֹב וְנָשָׂא שָׂה מִהַעֲדָר: וַיֵּצְאֵתִי אַחֲרָיו וְהִכְתִּיו וְהִצַּלְתִּי מִפְּיָו וַיָּקָם עָלַי וְהִחֲזַקְתִּי בְּזַקְנוֹ וְהִכְתִּיו וְהִמִּיתִיו: גַּם אֶת הָאֲרִי גַם הַדָּב הִכָּה עִבְדְּךָ וְהִיָּה הַפְּלִשְׁתִּי הָעָרֵל הַזֶּה כְּאַחַד מֵהֶם כִּי חָרַף מַעֲרַכְתִּי אֱלֹהִים חַיִּים: (שמואל א יז, לד-לו)

הדמות: דוד

שאלת המשך

בנושא: שוויון זכויות

השאלה: במהלך אחת ממלחמותיו, תבע דוד חוק שוויוני המחלק את השלל באופן שווה בין הלוחמים ובין היושבים על הכלים: "כי כחלק הירד במלחמה וכחלק הישב על הכלים יחדו יחלקו". נגד מי נלחמו דוד ואנשיו באותה עת, ומה עשה דוד בחלקו מן השלל מאותו קרב?

התשובה:

דוד ואנשיו נלחמו נגד הגדוד העמלקי שפשט על צקלג ושבה את נשיהם ואת ילדיהם. דוד שלח משלל המלחמה לזקני יהודה שבכל המקומות שהתהלכו בהם דוד ואנשיו, כברכה.

ויהי בבא דוד ואנשיו צקלג ביום השלישי ועמלקי פשטו אל נגב ואל צקלג ויכו את צקלג וישרפו אתה באש: וישבו את הנשים אשר בה מקטן ועד גדול לא המיתו איש וינהגו וילכו לדרךם: ויבא דוד ואנשיו אל העיר והנה שרופה באש ונשיהם ובניהם ובנותיהם נשבו: וישא דוד והעם אשר אתו את קולם ויבכו עד אשר אין בהם כח לבכות: [...]: וירדהו והנה נטשים על פני כל הארץ אכלים ושתים וחגגים בכל השלל הגדול אשר לקחו מארץ פלשתים ומארץ יהודה: ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם ולא נמלט מהם איש כי אם ארבע מאות איש נער אשר רכבו על הגמלים ויבסו: ויצל דוד את כל אשר לקחו עמלק ואת שתי נשיו הציל דוד: ולא נעדר להם מן הקטן ועד הגדול ועד בנים ובנות ומשלל ועד כל אשר לקחו להם הכל השיב דוד: ויקח דוד את כל הצאן והבקר נהגו לפני המקנה ההוא ויאמרו זה שלל דוד: ויבא דוד אל מאתים האנשים אשר פגרו מלכת אחרי דוד וישיבם בנחל הבשור ויצאו לקראת דוד ולקראת העם אשר אתו ויגש דוד את העם וישאל להם לשלום: ויען כל איש רע ובליעל מהאנשים אשר הלכו עם דוד ויאמרו: יען אשר לא הלכו עמי לא נתן להם מהשלל אשר הצלנו כי אם איש את אשתו ואת בנו וינהגו וילכו: ויאמר דוד לא תעשו כן אחי את אשר נתן ה' לנו וישמר אתנו ויתן את הגדוד הבא עלינו בידנו: ומי ישמע לכם לדבר הזה כי כחלק הירד במלחמה וכחלק הישב על הכלים יחדו יחלקו: ויהי מהיום ההוא ומעלה וישמה לחק ולמשפט לישראל עד היום הזה: ויבא דוד אל צקלג וישלח מהשלל לזקני יהודה לרעהו לאמר הנה לכם ברכה משלל איבי ה': לאשר בבית אל ולאשר ברמות נגב ולאשר ביהר: ולאשר בערער ולאשר בשפמות ולאשר באשתמע: ולאשר ברכל ולאשר בערי הירחמאלי ולאשר בערי הקיני: ולאשר בחרמה ולאשר בבור עשן ולאשר בעתה: ולאשר בחברון ולכל המקומות אשר התהלך שם דוד הוא ואנשיו: (שמואל א ל, א-לא)

שאלה מס' 8 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: מרכבות השמש

וישבת את הסוסים אשר נתנו מלכי יהודה לשמש מבא בית ה' אל לשכת נתן מלך הסריס אשר בפרורים ואת מרכבות השמש שרף באש: (מלכים ב כג, יא)

רמז מס' 2: חלקיהו הכהן הגדול

ויהי בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו שלח המלך את שפן בן אצליהו בן משלם הספר בית ה' לאמר: עלה אל חלקיהו הכהן הגדול ויתם את הכסף המובא בית ה' אשר אספו שמרי הסף מאת העם: ויתנוהו על יד עשי המלאכה המפקדים בית ה' ויתנו אתו לעשי המלאכה אשר בבית ה' לחזק בידק הבית: (מלכים ב כב, ג-ה)

רמז מס' 3: אביו: אמון מלך יהודה

ויתר דברי אמון אשר עשה הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה: ויקבר אתו בקברתו בגן עזא וימלך יאשיהו בנו תחתיו: (מלכים ב כא, כה-כו)

הדמות: יאשיהו מלך יהודה

שאלת המשך

בנושא: שלום

השאלה: שלום הוא מצב מדיני של רגיעה ושלווה ביחסים בין עמים, אך הוא גם מצב אישי. לכמה אנשים בתנ"ך הובטח שלום מאת ה'. ליאשיו מלך יהודה הובטח: "לכן הנני אספך על אבתיך ונאספת אל קברתיך בשלום". בפי מי היה דבר ה' והבטחתו לשלום, ומדוע, לפי דברי ה' בפסוקים אלה, הובטח ליאשיו שלום?

התשובה:

דבר ה' ליאשיו הובא בדבריה של חולדה הנביאה (אם יאמר/תאמר המתמודד/ת "שליחי יאשיו" או "עבדי יאשיו" – יכונו אותו/ה השופטים לנביא שאמר את הדברים).

לפי דברי ה' בפסוקים אלה, הובטח ליאשיו שלום מאחר שהוא נכנע מפני ה' / מאחר שקרע בגדיו ובכה (שתי התשובות יתקבלו כנכונות).

וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וְאַחִיקָם וְעַכְבֹּר וְשָׁפָן וְעִשְׂיָה אֶל חִלְדָּה הַנְּבִיאָה אֲשֶׁת שָׁלֹם בִּן תִּקְוָה בֶּן חֲרָחִס שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהָיָא יֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם בַּמִּשְׁנָה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ: וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר שָׁלַח אֲתֶכֶם אֵלַי: כֹּה אָמַר ה' הַנְּנִי מֵבִיא רָעָה אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל יֹשְׁבָיו אֶת כָּל דְּבָרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: תַּחַת אֲשֶׁר עָזְבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְנִצַּתָּה חֲמַתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכָּבֵּה: וְאֶל מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשְׁלַח אֲתֶכֶם לְדָרֹשׁ אֶת ה' כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ: יַעַן רָךְ לִבְבְּךָ וַתִּכְנַע מִפְּנֵי ה' בְּשִׁמְעֶךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל יֹשְׁבָיו לֵהֲיֹוֹת לְשִׁמָּה וּלְקַלְלָהּ וַתִּקְרַע אֶת בְּגָדֶיךָ וַתִּבְכֶּה לִפְנֵי וְגַם אָנֹכִי שָׁמַעְתִּי נָאֻם ה': לִכֵּן הַנְּנִי אֶסְפְּךָ עַל אֲבֹתֶיךָ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא תִרָאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכָל הָרָעָה אֲשֶׁר אָנִי מֵבִיא עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּשֻׁבוּ אֶת הַמֶּלֶךְ דָּבָר: (מלכים ב כב, יד-כ)

שאלה מס' 9 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: צלחית חדשה

ויאמרו אנשי העיר אל אלישע הנה נא מושב העיר טוב כַּאֲשֶׁר אָדָנִי רָאָה וְהַמִּים רַעִים וְהָאָרֶץ מִשְׁכָּלֶת: וַיֹּאמֶר קָחוּ לִי צִלְחִית חֲדָשָׁה וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו: וַיֵּצֵא אֶל מוֹצָא הַמִּים וַיִּשְׁלַךְ שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר ה' רַפְּאֲתִי לַמִּים הָאֵלֶּה לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד מָוֶת וּמִשְׁכָּלֶת: וַיִּרְפוּ הַמִּים עַד הַיּוֹם הַזֶּה כַּדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר: (מלכים ב ב, יט-כב)

רמז מס' 2: מטח ושלחן וכסא ומנורה

וַתֹּאמֶר אֶל אִישָׁהּ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עָבַר עָלֵינוּ תַּמִּיד: נַעֲשֶׂה נָא עֲלֵית קִיר קִטְנָה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכִסֵּא וּמִנּוּרָה וְהִיא בָּבֹאוּ אֵלֵינוּ יֹסוּר שָׁמָּה: וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה וַיִּסֹּר אֶל הַעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב שָׁמָּה: (מלכים ב ד, ט-יא)

רמז מס' 3: שתיים דבים מן היער

וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית אֵל וְהוּא עָלָה בַּדֶּרֶךְ וַנַּעֲרִים קִטְנִים יֵצְאוּ מִן הָעִיר וַיִּתְקַלְסוּ בוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ עָלָה קִרְחַם עָלָה קִרְחַם: וַיִּפֹּן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם וַיִּקְלָלֵם בְּשֵׁם ה' וַתִּצְאָנָה שְׁתֵּי דָבִים מִן הָיַעַר וַתִּבְקַעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁנֵי יְלָדִים: (מלכים ב ב, כג-כד)

הדמות: אלישע הנביא

שאלת המשך

בנושא: חירות

השאלה: התנ"ך מספר על אישה אלמנה של אחד מבני הנביאים, שבניה היו בסכנת עבדות והיא צעקה אל אלישע הנביא: "והנִשָּׂה בָּא לִקְחֹת אֶת שְׁנֵי יְלָדֶיהָ לֹא לַעֲבָדִים". בעזרת אלישע הנביא, נעשה נס לאישה והיא הצליחה להציל את ילדיה משעבוד. באמצעות איזה כלי נעשה נס לאישה, וכיצד הצליחה להשיג את הכסף כדי לשלם את חובה?

התשובה:

הנס נעשה לאישה באמצעות אֶסוּף שָׁמֶן (יתקבל גם: כלים ריקים ששאלה משכניה). אלישע הורה לאישה לשאול כלים משכניה, למלא אותם בשמן שהיה בביתה, למכור את השמן ולשלם את החוב בכסף שתקבל (גם תשובה חלקית תתקבל כנכונה).

וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי הַנְּבִיאִים צָעָקָה אֶל אֱלִישָׁע לֵאמֹר עֲבָדְךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עֲבָדְךָ הָיָה יָרָא אֶת ה' וְהַנִּשָּׂה בָּא לִקְחֹת אֶת שְׁנֵי יְלָדֶיהָ לֹא לַעֲבָדִים: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית וְתֹאמְרִי אֵין לְשִׁפְחֹתֶיךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם אֶסוּף שָׁמֶן: וַיֹּאמֶר לָכִי שְׂאֲלִי לָךְ כָּלִים מִן הַחוּץ מֵאֵת כָּל שֹׁכְנֶיךָ כָּלִים רַקִּים אֵל תִּמְעִיטִי: וּבָאתִי וְסָגַרְתִּי הַדֶּלֶת בְּעֶדְךָ וּבְעֵד בְּנֶיךָ וַיִּצְקֶתָ עַל כָּל הַכָּלִים הָאֵלֶּה וְהִמָּלֵא תִּסְעִי: וְתֵלֵךְ מֵאֲתָנִי וְתִסָּגֵר הַדֶּלֶת בְּעֵדָה וּבְעֵד בְּנֵיהֶם מִגִּישִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצֵקֶת: וַיְהִי כַּמְּלֵאת הַכָּלִים וְתֹאמְרִי אֵל בְּנֵה הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כָּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד כָּלִי וַיַּעֲמֵד הַשָּׁמֶן: וְתֵבֵא וְתִגְדִּי לְאִישׁ הָאֵלֶּהִים וַיֹּאמֶר לָכִי מְכָרִי אֶת הַשָּׁמֶן וְשָׁלַמְתִּי אֶת נַשְׂיֶיךָ וְאַתָּה וּבְנֶיךָ תִּחְיִי בְנוֹתַי: (מלכים ב ד, א-ז)

שאלה מס' 10 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: **הַר גֵּעַשׁ**

וְהָיָה אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון עֶבֶד ה' בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנִים: וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבּוֹל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת סָרַח אֲשֶׁר בָּהֶר אֶפְרַיִם מִצְפּוֹן לְהַר גֵּעַשׁ: (יהושע כד, כט-ל)

רמז מס' 2: **מִזְבֵּחַ בְּהָר עֵיבָל**

אֵז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר עֵיבָל: כֹּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲשֶׁר לֹא הֵנִיף עֲלֵיהֶן בְּרָזָל וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַה' וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים: (יהושע ח, ל-לא)

רמז מס' 3: **נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל**

וַדָּבָר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כֹּאֲשֶׁר יִדְבֹּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמִשְׁרָתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל: (שמות לג, יא)

הדמות: יהושע בן נון

שאלת המשך

בנושא: הושטת יד לשלום

השאלה: בימיו של יהושע בן נון נשלחה משלחת צבאית של בני ישראל לשחת את ארצם של שניים וחצי השבטים בגלל חשד, אך מאוחר יותר הפכה המשלחת הצבאית למשלחת שלום: "וַיָּבֹרְכוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לְצָבָא לְשַׁחַת אֶת הָאָרֶץ [...]". מי עמד בראש המשלחת, ומה היה החשד שנחשדו בו שניים וחצי השבטים?

התשובה:

בראש המשלחת עמד פינחס בן אלעזר הכהן.

החשד שנחשדו בו שניים וחצי השבטים הוא בגידה בה' – הם בנו מזבח בעבר הירדן המזרחי לזיכרון ולעדות שהם חלק מעם ישראל, אך בני ישראל חשבו שהמזבח נועד לעבודת אלילים ושהוא מבטא את עזיבתם את ה' (כל תשובה ברוח הדברים תתקבל כנכונה).

(יתקבל גם: החשד היה שהם בנו את המזבח כדי להעלות עליו עולה וזבחים).

וַיָּשְׁבוּ וַיֵּלְכוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וְחֻצֵי שִׁבְטِ הַמְּנַשֶּׁה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁלָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ כְּנָעַן לִלְכֹּת אֶל אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל אֶרֶץ אַחֲזָתָם אֲשֶׁר נִאֲחֲזוּ בָּהּ עַל פִּי ה' בְּיַד מֹשֶׁה: וַיָּבֹאוּ אֶל גִּלְיָלוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בָּאָרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹנוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וְחֻצֵי שִׁבְטِ הַמְּנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ עַל הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לַמֶּרְאֶה: וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה בָנוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וְחֻצֵי שִׁבְטِ הַמְּנַשֶּׁה אֶת הַמִּזְבֵּחַ אֶל מוֹל אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל גִּלְיָלוֹת הַיַּרְדֵּן אֶל עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְהִלוּ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֵה לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לְצָבָא: וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל בְּנֵי רְאוּבֵן וְאֶל בְּנֵי גָד וְאֶל חֻצֵי שִׁבְטِ הַמְּנַשֶּׁה אֶל אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶת פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן: וַעֲשֶׂרָה נָשָׁאִים עִמּוֹ נָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אָב לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית אָבוֹתָם הֵמָּה לְאֵלֶּפֶי יִשְׂרָאֵל: וַיָּבֹאוּ אֶל בְּנֵי רְאוּבֵן וְאֶל בְּנֵי גָד וְאֶל חֻצֵי שִׁבְטِ הַמְּנַשֶּׁה אֶל אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ אִתָּם לֵאמֹר: כֹּה אָמְרוּ כָּל עֵדֶת ה' מֶה הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעֲלַתֶּם בְּאֵלֵהִי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי ה' בְּבִנוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ לַמֶּרְדָּקָם הַיּוֹם בַּה': [...] וַיַּעֲנוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וְחֻצֵי שִׁבְטِ הַמְּנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת רֹאשֵׁי אֶלֶפֶי יִשְׂרָאֵל: [...] וְנֹאמַר נַעֲשֶׂה נָא לָנוּ לְבָנוֹת אֶת הַמִּזְבֵּחַ לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזָבַח: כִּי עַד הוּא בִּינֵינוּ וּבִינֵיכֶם וּבִין דְּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת ה' לִפְנֵינוּ בְּעֻלּוֹתֵינוּ וּבְזָבָחֵינוּ וּבְשִׁלְמֵינוּ וְלֹא יֹאמְרוּ בְּנֵיכֶם מִחֹר לְבָנֵינוּ אִין לָכֶם חֵלֶק בַּה': [...] וַיֹּאמֶר פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן אֶל בְּנֵי רְאוּבֵן וְאֶל בְּנֵי גָד וְאֶל בְּנֵי הַמְּנַשֶּׁה הַיּוֹם יִדְעֻנוּ כִּי בְּתוֹכְכֶם ה' אֲשֶׁר לֹא מַעֲלַתֶּם בַּה' הַמַּעַל הַזֶּה אֲזַ הַצִּלְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד ה': וַיֵּשֶׁב פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן וְהַנְּשִׂאִים מֵאֵת בְּנֵי רְאוּבֵן וּמֵאֵת בְּנֵי גָד מִן אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּשְׁבוּ אוֹתָם דָּבָר: וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹרְכוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לְצָבָא לְשַׁחַת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד יֹשְׁבִים בָּהּ: וַיִּקְרְאוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד לַמִּזְבֵּחַ כִּי עַד הוּא בִּינֵינוּ כִּי ה' הָאֱלֹהִים: (יהושע כב, ט-לד)

שאלה מס' 11 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: מעבה האדמה

ואת הסירות ואת היעים ואת המזרקות ואת כל הכלים האלה אשר עשה חירם למלך שלמה בית ה' נחשת ממרט: בכפר הירדן יצקם המלך במעבה האדמה בין סכות ובין צרתן: וינח שלמה את כל הכלים מרב מאד מאד לא נחקר משקל הנחשת: (מלכים א ז, מה-מז)

רמז מס' 2: ירח זו

בשנה הרביעית יסד בית ה' בירח זו: ובשנה האחת עשרה בירח בול הוא החדש השמיני כלה הבית לכל דבריו ולכל משפטו ויבנהו שבע שנים: (מלכים א ו, לז-לח)

רמז מס' 3: מלכת שבא

ומלכת שבא שמעת את שמע שלמה לשם ה' [...]: (מלכים א י, א)

הדמות: שלמה המלך

שאלת המשך

בנושא: שיתוף פעולה בין עמים

השאלה: שלמה ניהל קשרי חוץ עם כמה מלכים ועמים, וביניהם גם עם מלכת שבא, שעליה נאמר: "ותבא ירושלמה בחיל כבד מאד". מה היתה מטרת בואה של מלכת שבא לשלמה? ציין מנחה אחת שהביאה מלכת שבא לשלמה, מלבד זהב.

התשובה:

מלכת שבא באה אל שלמה כדי לנסותו בחידות.

המנחות שהביאה מלכת שבא לשלמה, מלבד זהב: בשמים ואבן יקרה (מספיק לציין פריט אחד).

ומלכת שבא שמעת את שמע שלמה לשם ה' ותבא לנסתו בחידות: ותבא ירושלמה בחיל כבד מאד גמלים נשאים בשמים וזהב רב מאד ואבן יקרה ותבא אל שלמה ותדבר אליו את כל אשר היה עם לבבה: ויגד לה שלמה את כל דבריה לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה: ותרא מלכת שבא את כל חכמת שלמה והבית אשר בנה: ומאכל שלחנו ומושב עבדיו ומעמד משרתו ומלבשיהם ומשקיו ועלתו אשר יעלה בית ה' ולא היה בה עוד רוח: ותאמר אל המלך אמת היה הדבר אשר שמעתי בארצי על דברך ועל חכמתך: ולא האמנתי לדברים עד אשר באתי ותראינה עיני והנה לא הגד לי החצי הוספת חכמה וטוב אל השמועה אשר שמעתי: אשרי אנשיך אשרי עבדיך אלה העמדים לפניך תמיד השמעים את חכמתך: יהי ה' אליהם ברוך אשר חפץ בך לתתך על כסא ישראל באהבת ה' את ישראל לעלם וישימך למלך לעשות משפט וצדקה: ותתן למלך מאה ועשרים ככר זהב ובשמים הרבה מאד ואבן יקרה לא בא כבשם ההוא עוד לרב אשר נתנה מלכת שבא למלך שלמה: (מלכים א' י, א-י)

שאלה מס' 12 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: **שבעה נחלים**

והחרים ה' את לשון ים מצרים והניף ידו על הנהר בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים והדריו
בנעלים: (ישעיה יא, טו)

רמז מס' 2: **קדוש ישראל**

הוי גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים עזבו את ה' נאצו את קדוש ישראל נזרו
אחור: (ישעיה א, ד)

רמז מס' 3: **ריפא את חזקיהו מחוליו**

ויהי ישעיהו לא יצא חצר התיכנה ודבר ה' היה אליו לאמר: שוב ואמרף אל חזקיהו נגיד עמי
כה אמר ה' אלהי דוד אביך שמעתי את תפלתך ראיתי את דמעתך הנני רפא לך ביום השלישי
תעלה בית ה': והספתי על ימך חמש עשרה שנה ומכף מלך אשור אצילך ואת העיר הזאת
וגנותי על העיר הזאת למעני ולמען דוד עבדי: ויאמר ישעיהו קחו דבילת תאנים ויקחו וישימו
על השחין ויחי: (מלכים ב כ, ד-ז)

הדמות: ישעיהו הנביא

שאלת המשך

בנושא: שארית ופליטה

השאלה: במהלך מצור קשה של האשורים על ירושלים, מנבא ישעיהו לחזקיהו מלך יהודה על שארית ופליטה שתהיה ליהודה: "כי מירושלם תצא שארית ופליטה מהר ציון [...]". מי היה מלך אשור באותה עת, ומה היה הנס שבזכותו ניצלה ירושלים?

התשובה:

סנחריב מלך אשור הוא המלך שצר על ירושלים באותה עת.

הנס שבזכותו ניצלה ירושלים: מלאך ה' הכה בלילה את כל מחנה אשור והרג 185,000 לוחמים מאשור.

וַיִּשְׁלַח יִשְׁעִיָּהוּ בֶן אֲמוּץ אֶל חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלֵּלְתָּ אֵלַי אֵל סִנְחַרְבַּ מֶלֶךְ אַשּׁוּר שִׁמְעֵתִי: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' עָלַי בְּזֶה לֵךְ לַעֲגָה לְךָ בְּתוֹלַת בֵּית צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הַנִּיעָה בֵּית יְרוּשָׁלַם: [...] וַיִּסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנִּשְׁאַרָה שְׂרָשׁ לְמִטָּה וַעֲשָׂה פָרִי לְמַעַלָּה: כִּי מִירוּשָׁלַם תֵּצֵא שְׁאֵרִית וּפְלִיטָה מִהֶרַץ צִיּוֹן קִנְיַת ה' צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹאת: לֵכֵן כֹּה אָמַר ה' אֵל מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֹא יָבֹא אֶל הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא יוֹרָה שָׁם חָץ וְלֹא יִקְדָּמָנָה מִגֵּן וְלֹא יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ סִלְלָה: בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר יָבֹא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֹא נְאֻם ה': וְגִנּוֹתַי אֶל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי: וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מֶלֶךְ ה' וַיִּךְ בַּמַּחֲנֶה אַשּׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וְחֲמִשָּׁה אֲלֶף וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כָּל פְּגָרֵם מֵתִים: וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סִנְחַרְבַּ מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב בְּנִינֻה: (מלכים ב' יט, כ-לו)

שאלה מס' 13 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: מַלְתָּחָה

וַיִּשְׁלַח יְהוָה בְּכָל יִשְׂרָאֵל וַיָּבֵאוּ כָּל עֲבָדֵי הַבַּעַל וְלֹא נִשְׁאַר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא בָּא וַיָּבֵאוּ בֵּית הַבַּעַל וַיִּמָּלֵא בֵּית הַבַּעַל פֶּה לְפֶה: וַיֹּאמֶר לְאֲשֶׁר עַל הַמַּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכָל עֲבָדֵי הַבַּעַל וַיֵּצֵא לָהֶם הַמַּלְבוּשׁ: (מלכים ב' י', כא-כב)

רמז מס' 2: בְּנֵי רַבְעִים

וַיֹּאמֶר ה' אֶל יְהוָה יַעֲן אֲשֶׁר הִטִּיבְתָּ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי כָּל אֲשֶׁר בְּלִבִּי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחֲזָב בְּנֵי רַבְעִים יֵשְׁבוּ לָךְ עַל כֶּסֶּא יִשְׂרָאֵל: (מלכים ב' י', ל)

רמז מס' 3: בְּשָׁגְעוֹן יִנְהֵג

וַיַּגֵּד הַצֶּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁב וְהַמְנִהֵג כְּמִנְהֵג יְהוָה בֶּן נִמְשִׁי כִּי בְּשָׁגְעוֹן יִנְהֵג: (מלכים ב' ט, כ)

הדמות: יהוא מלך ישראל

שאלת המשך

בנושא: שיתוף פעולה

השאלה: הכתוב מספר על שיתוף פעולה בין יהוא ובין יהונדב בן רכב: "ויאמר לכה אתי וראה בקנאתי לה". מה המשימה שעמדה בפני יהוא באותה עת, ומי מזכיר מאוחר יותר את צאצאי יהונדב בן רכב לטובה?

התשובה:

המשימה שעמדה בפני יהוא באותה עת היתה להשמיד את הבעל מִיִּשְׂרָאֵל / להרוג את כל בית אחאב (שתי התשובות יתקבלו כנכונות. יתקבל גם: להכרית את העבודה הזרה מִיִּשְׂרָאֵל / להרוג את עובדי הבעל).

מאוחר יותר ירמיהו הנביא מזכיר את צאצאי יונדב בן רכב לטובה.

וילך משם וימצא את יהונדב בן רכב לקראתו ויברכהו ויאמר אליו הִישׁ אֶת לִבְּךָ יֵשׁר כְּאִשֶּׁר לִבִּי עִם לִבְּךָ ויאמר יהונדב יש ויש תנה את ידך ויתן ידו ויעלהו אליו אל המִרְכָּבָה: ויאמר לכה אתי וראה בקנאתי לה' וירכבו אתו ברכבו: ויבא שמרון ויך את כל הנשָׂאִים לֶאֱחָאֵב בְּשִׁמְרוֹן עַד הַשְׁמִדוֹ כְּדָבָר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל אֱלֹהֵיו: ויקבץ יהוא את כל העם ויאמר אֲלֵהֶם אֲחָאֵב עֲבַד אֶת הַבַּעַל מֵעַט יְהוּא יַעֲבֹדֵנוּ הַרְבֵּה: ועתה כל נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל עֲבָדָיו וְכָל כְּהֲנֵיו קְרָאוּ אֵלַי אִישׁ אֶל יָפֶקֶד כִּי זָבַח גָּדוֹל לִי לַבַּעַל כָּל אֲשֶׁר יִפְקֹד לֹא יִחְיֶה וְיִהְיֶה עֹשֶׂה בְּעֵקֶבָה לְמַעַן הָאֲבִיד אֶת עֲבָדֵי הַבַּעַל: (מלכים ב' י, טו-יט)

ולבית הרכבים אמר ירמיהו לה אמר ה' צבאות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵעַן אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם עַל מַצּוֹת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם וְתַשְׁמְרוּ אֶת כָּל מַצּוֹתַיו וְתַעֲשׂוּ כָּל אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם: לֵכֵן כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יָכֹרֵת אִישׁ לְיֹנָדָב בֶּן רָכָב עֹמֵד לִפְנֵי כָל הַיָּמִים: (ירמיה לה, יח-יט)

שאלה מס' 14 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: **הַר הָעֵבְרִים**

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וְרֹאה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וְרֹאיתָה אֶתֶּה וְנָאֶסְפָּת אֶל עַמִּיךָ גַּם אֶתֶּה כְּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אֶהְרֹן אַחִיךָ: (במדבר כז, יב-יג)

רמז מס' 2: **עֶבֶד ה'**

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה' וַיֹּאמֶר ה' אֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִשְׁרַת מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יהושע א, א)

רמז מס' 3: **תַּבַּת גִּמָּא**

וַתֵּהָר האִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתַּצְפֶּנָּהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים: וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצִּפִּינוֹ וַתִּקַּח לוֹ תַּבַּת גִּמָּא וַתַּחְמְרָה בַּחֲמֶר וּבִזְזָפָה וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל שִׁפְתֵי הַיָּאָר: (שמות ב, ב-ג)

הדמות: משה

שאלת המשך

בנושא: זהות יהודית

השאלה: מגילת העצמאות לא מרבה להשתמש בזהות 'ישראלי', אך מרבה להשתמש בלשון 'עברי' ו'יהודי'. את משה זיהו בטעות כאיש מצרי: "איש מצרי הצילנו [...]". יונה, לעומת זאת, הציג את עצמו כאיש עברי: "עברי אנכי ואת ה' אלהי השמים אני ירא [...]". מיהם שזיהו את משה בטעות כמצרי, ומדוע נשאל יונה על זהותו?

התשובה:

בנות יתרו זיהו את משה בטעות כאיש מצרי.

יונה נשאל על זהותו לאחר שהתברר לאנשי הספינה שהסערה שמתחוללת בים היא בגללו. האנשים שאלו את יונה לזהותו ולמלאכתו, ויונה ציין בפניהם שהוא עברי.

ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים להשקות צאן אביהן: ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה ויזשען וישק את צאנם: ותבאנה אל רעואל אביהן ויאמר מדוע מהרתן בא היום: ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם דלה דלה לנו וישק את הצאן: ויאמר אל בנותיו ואיו למה זה עזבתן את האיש קראן לו ויאכל לחם: ויזאל משה לשבת את האיש ויתן את צפרה בתו למשה: (שמות ב, טז-כא)

ויאמרו איש אל רעהו לכו ונפילה גורלות ונדעה בשלמי הרעה הזאת לנו ויפלו גורלות ויפל הגורל על יונה: ויאמרו אליו הגידה נא לנו באשר למי הרעה הזאת לנו מה מלאכתך ומאין תבוא מה ארצך ואי מזה עם אתה: ויאמר אליהם עברי אנכי ואת ה' אלהי השמים אני ירא אשר עשה את הים ואת היבשה: וייראו האנשים יראה גדולה ויאמרו אליו מה זאת עשית כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא ברח כי הגיד להם: (יונה א, ז-י)

שאלה מס' 15 – זיהוי מקום

רמז מס' 1: עיר המים

וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרֶבֶת בְּנֵי עֲמֹנָן וַיִּלְכְּדוּ אֶת עִיר הַמְּלוּכָה: וַיִּשְׁלַח יוֹאָב מַלְאָכִים אֶל דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְּרֶבֶת גַּם לִכְדֹּתִי אֶת עִיר הַמַּיִם: (שמואל ב יב, כו-כז)

רמז מס' 2: עטרת מלכם

וַיִּקַּח אֶת עֵטֶרֶת מַלְכָם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כָּכָר זָהָב וְאֶבֶן יָקָרָה וְתָהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד וַיִּשְׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד: (שמואל ב יב, ל)

רמז מס' 3: בני העיר עונו בהרצי הברזל

וְאֵת הָעָם אֲשֶׁר בָּהּ הוֹצִיא וַיִּשֶׂם בַּמַּגֶּרֶה וּבַחֲרָצִי הַבְּרָזֶל וּבַמַּגְזֵרֶת הַבְּרָזֶל וְהַעֲבִיר אוֹתָם בַּמִּלְבָּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל עָרֵי בְנֵי עֲמֹנָן וַיָּשֶׁב דָּוִד וְכָל הָעָם יְרוּשָׁלַם: (שמואל ב יב, לא)

המקום: רבת בני עמון

הערה: יתקבל גם: רבה / רבת עמון.

שאלת המשך

בנושא: זכות היסטורית

השאלה: יפתח התווכח עם מלך בני עמון על הבעלות על הארץ והביא טיעונים היסטוריים להוכחת טענותיו. גם שאול נלחם נגד בני עמון, לאחר שאיימו על עיר בישראל. לעזרת איזו עיר יצא שאול, וכיצד גייס את העם שיצא עימו למלחמה?

התשובה:

שאול יצא לעזרת אנשי העיר יבש גלעד.

שאול גייס את העם באמצעות איום: הוא ניתח צמד בקר לשנים עשר חלקים, שלח את חתיכות הבקר בכל שבטי ישראל ואמר שמי שלא יצא איתו למלחמה – כך ייעשה לבקרו.

והנה שאול בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר שאול מה לעם כי יבכו ויספרו לו את דברי אנשי יביש: ותצלח רוח אלהים על שאול כשמעו את הדברים האלה ויחר אפו מאד: ויקח צמד בקר וינתחם וישלח בכל גבול ישראל ביד המלאכים לאמר אשר איננו יצא אחרי שאול ואחר שמואל כה יעשה לבקרו ויפל פחד ה' על העם ויצאו כאיש אחד: ויפקדם בבזק ויהיו בני ישראל שלש מאות אלף ואיש יהודה שלשים אלף: ויאמרו למלאכים הבאים כה תאמרו לאיש יביש גלעד מחר תהיה לכם תשועה כחם השמש ויבאו המלאכים ויגידו לאנשי יביש וישמחו: ויאמרו אנשי יביש מחר נצא אליכם ועשיתם לנו ככל הטוב בעיניכם: ויהי ממחרת וישם שאול את העם שלשה ראשים ויבאו בתוך המחנה באשמרת הבקר ויכו את עמון עד חם היום ויהי הנשאים ויפצו ולא נשארו בהם שנים יחד: (שמואל א יא, ה-יא)

שאלה מס' 16 – זיהוי דמות

רמז מס' 1: חמש נערותיה

ותמהר ותקם אביגיל ותרכב על החמור וחמש נערותיה ההלכות לרגלה ותלך אחרי מלאכי דוד ותהי לו לאשה: (שמואל א כה, מב)

רמז מס' 2: צרור החיים

שא נא לפשע אמתך כי עשה יעשה ה' לאדני בית נאמן כי מלחמות ה' אדני נלחם ורעה לא תמצא בך מימיך: ויקם אדם לרדףך ולבקש את נפשך והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע: (שמואל א כה, כח-כט)

רמז מס' 3: דוד נשא אותה לאישה לאחר מות בעלה

וישמע דוד כי מת נבל ויאמר ברוך ה' אשר רב את ריב חרפתי מיד נבל ואת עבדו חשף מרעה ואת רעת נבל השיב ה' בראשו וישלח דוד וידבר באביגיל לקחתה לו לאשה: ויבאו עבדי דוד אל אביגיל הכרמלה וידברו אליה לאמר דוד שלחנו אליך לקחתך לו לאשה: ותקם ותשתחו אפים ארצה ותאמר הנה אמתך לשפחה לרחץ רגלי עבדי אדני: ותמהר ותקם אביגיל ותרכב על החמור וחמש נערותיה ההלכות לרגלה ותלך אחרי מלאכי דוד ותהי לו לאשה: (שמואל א כה, לט-מב)

הדמות: אביגיל

שאלת המשך

בנושא: שמירה והגנה

השאלה: במהלך נדודי דוד במדבר, הוא שלח שליחים אל נבל הכרמלי, אך נבל סירב לגמול חסד איתו ועם אנשיו אף על פי ששמרו את צאנו במדבר: "חומה היו עלינו גם לילה גם יומם כל ימי היותנו עמם רעים הצאן". דוד ביקש לנקום בנבל, אך אביגיל מנעה זאת. מה עשתה אביגיל כדי למנוע את נקמת דוד, וכיצד הגיב דוד לדבריה?

התשובה:

אביגיל הלכה אל דוד יחד עם נעריה, הביאה לו משלוח גדול של מזון ושתייה וניסתה לשכנע אותו בדבריה שיימנע מנקמה. אביגיל אמרה לדוד שה' ינקום בנבל, ושדוד עצמו לא צריך לשפוך דם (גם תשובה חלקית תתקבל כנכונה).

דוד בתגובה בירך את אביגיל על דבריה החכמים ועל כך שמנעה ממנו את המלחמה, הסכים לדבריה ואמר שלא יילחם בנבל (גם תשובה חלקית תתקבל כנכונה).

ולאִבִּיגַיִל אֶשֶׁת נָבַל הִגִּיד נָעַר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים מִהַמְדַּבֵּר לְבָרֵךְ אֶת אֲדֹנָיו וַיַּעַט בָּהֶם: וְהָאֲנָשִׁים טָבִים לָנוּ מְאֹד וְלֹא הִכְלַמְנוּ וְלֹא פָקְדְנוּ מֵאוֹמֶה כָּל יְמֵי הַתְּהַלְכָנוּ אִתָּם בְּהֵיטָב בְּשֻׁדָּה: חוֹמָה הָיָה עָלֵינוּ גַם לַיְלָה גַם יוֹמָם כָּל יְמֵי הָיִיתָנוּ עִמָּם רָעִים הַצֶּאֱנָן: וְעַתָּה דַעִי וְרְאִי מַה תַּעֲשֶׂי כִּי כָלֹתָ הָרָעָה אֶל אֲדֹנָיו וְעַל כָּל בֵּיתוֹ וְהוּא בֶן בְּלִיעֵל מִדְּבַר אֱלֹיו: וְתִמְהַר אֲבִיגַיִל וְתִקַּח מֵאֲתִים לֶחֶם וּשְׁנַיִם נָבִלִי יַיִן וְחֶמֶשׁ צֶאֱן עֲשׂוּיֹת וְחֶמֶשׁ סָאִים קְלִי וּמֵאָה צִמְקִים וּמֵאֲתִים דְּבָלִים וְתִשֶׁם עַל הַחֲמָרִים: וְתֹאמַר לְנַעֲרָה עֲבְרוּ לִפְנֵי הַנָּנִי אַחֲרֵיכֶם בָּאָה וְלֹאִישָׁה נָבַל לֹא הִגִּידָה: וְהִנֵּה הִיא רֹכֶבֶת עַל הַחֲמֹר וַיֵּרְדֹת בְּסֶתֶר הָהָר וְהִנֵּה דָוִד וְאֲנָשָׁיו יֹרְדִים לִקְרֹאתָהּ וְתִפְגַּשׁ אִתָּם: [...] וְתֹרָא אֲבִיגַיִל אֶת דָּוִד וְתִמְהַר וְתֵרֶד מֵעַל הַחֲמֹר וְתִפֹּל לְאַפִּי דָוִד עַל פְּנֵיהָ וְתִשְׁתַּחֲוֶה אֵרֶץ: וְתִפֹּל עַל רַגְלָיו וְתֹאמַר בִּי אֲנִי אֲדֹנִי הֵעוֹן וְתִדְבֹר נָא אִמְתָּךְ בְּאֲזְנֶיךָ וּשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי אִמְתָּךְ: אֵל נָא יֵשִׁים אֲדֹנִי אֶת לִבּוֹ אֶל אִישׁ הַבְּלִיעֵל הַזֶּה עַל נָבַל כִּי כִשְׁמוֹ כֵּן הוּא נָבַל שְׁמוֹ וְנָבַלָה עִמּוֹ וְאֲנִי אִמְתָּךְ לֹא רָאִיתִי אֶת נַעֲרֵי אֲדֹנִי אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ: וְעַתָּה אֲדֹנִי חִי ה' וְחִי נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מִנְּעָךְ ה' מִבּוֹא בְּדָמִים וְהוֹשַׁע יָדְךָ לֹךְ וְעַתָּה יְהִי כְנָבֵל אֵיבֶיךָ וְהִמְבַקְשִׁים אֶל אֲדֹנִי רָעָה: וְעַתָּה הַבִּרְכָּה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵבִיא שְׁפָחֲתְךָ לֵאדֹנִי וְנִתְּנָה לְנַעֲרִים הַמִּתְהַלְכִּים בְּרַגְלֵי אֲדֹנִי: שָׂא נָא לְפָשַׁע אִמְתָּךְ כִּי עָשָׂה יַעֲשֶׂה ה' לֵאדֹנִי בֵּית נֶאֱמָן כִּי מִלְחָמוֹת ה' אֲדֹנִי נִלְחַם וְרָעָה לֹא תִמָּצָא בְּךָ מִיָּמֶיךָ: וַיִּקֶּם אָדָם לְרַדְפָּךְ וְלִבְקֹשׁ אֶת נַפְשְׁךָ וְהִיתָה נַפֶּשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בְּצִוּר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְאֶת נַפֶּשׁ אֵיבֶיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלֶעַ: וְהִנֵּה כִּי יַעֲשֶׂה ה' לֵאדֹנִי כָּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶת הַטּוֹבָה עָלֶיךָ וְצוּר לְנִגִּיד עַל יִשְׂרָאֵל: וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפוֹקָה וּלְמַכְשׁוֹל לִב לֵאדֹנִי וּלְשִׁפְךָ דָּם חָנָם וְלִהְיוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לֹו וְהִטֵּב ה' לֵאדֹנִי וְזָכַרְתָּ אֶת אִמְתָּךְ: וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֲבִיגַיִל בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁלַח הַיּוֹם הַזֶּה לִקְרֹאתִי: וּבְרוּךְ טַעֲמָךְ וּבְרוּכָה אַתְּ אֲשֶׁר כָּלֹתָ הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְּדָמִים וְהוֹשַׁע יְדִי לִי: וְאִלֵּם חִי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִנְּעָנִי מִכָּרַע אֶתְּךָ כִּי לֹאִי מִכָּרַת וְתִבְאֵת לִקְרֹאתִי כִּי אִם נֹתֵר לְנָבַל עַד אֹרֶךְ הַבֶּקֶר מִשְׁתַּיִן בְּקִיר: וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָה אֶת אֲשֶׁר הֵבִיָּאָה לוֹ וְלָהּ אָמַר עָלִי לְשִׁלּוֹם לְבִיתְךָ רְאִי שְׁמַעְתִּי בְּקוֹלְךָ וְאֶשָּׂא פְנֶיךָ: (שְׁמוּאֵל א כה, יד-לה)

**חידון התנ"ך המחוזי הפומבי לבתי הספר הממלכתיים-דתיים
התשע"ח**

השלב השני

משחק מחשב

מוסדות המדינה

כל מתמודד/ת יבחר או תבחר מקבץ אחד מתוך 10 מקבצי שאלות לבחירה.

בכל מקבץ 4 שאלות. כל מתמודד/ת יענה או תענה על כל השאלות בתוך 60 שניות.

כל תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-5 נקודות.

תשובות נכונות על כל 4 השאלות יזכו את המתמודד/ת ב-20 נקודות.

נושא 1: צבא וביטחון

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	מלך זה היה "מושל בכל הממלכות מן הנקרה ארץ פלשתים ועד גבול מצרים".	שלמה	ושלמה היה מושל בכל הממלכות מן הנקרה ארץ פלשתים ועד גבול מצרים מגשים מנחה ועבדים את שלמה כל ימי חייו: (מלכים א ה, א)
2	מרגלים יעצו למנהיג ששלחם: "אל תיגע שמה את כל העם". את איזו עיר הם ריגלו?	העי	וישלח יהושע אנשים מיריחו העי אשר עם בית און מקדם לבית אל ויאמר אליהם לאמר עלו ורגלו את הארץ ויעלו האנשים וירגלו את העי: וישבו אל יהושע ויאמרו אליו אל יעל כל העם כאלפים איש או כשלושת אלפים איש יעלו ויכו את העי אל תיגע שמה את כל העם כי מעט המה: (יהושע ז, ב-ג)
3	על בני עם זה נאמר: "ויצעקו מכל חגר חגרה ומעלה ויעמדו על הגבול".	מואב	וכל מואב שמעו כי עלו המלכים להלחם בהם ויצעקו מכל חגר חגרה ומעלה ויעמדו על הגבול: (מלכים ב ג, כא)
4	מלך זה הוכה בלכתו "להשיב ידו" בנהר פרת.	הדדעזר (אם ענה/תה המתמודד/ת רק "מלך צובה", ישאלו אותה/ה השופטים מה שם המלך).	ויהי דוד את הדדעזר בן רחב מלך צובה בלכתו להשיב ידו בנהר פרת: (שמואל ב ח, ג)

נושא 2: מסחר ותעשייה

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	ארץ אחת ייצאה מרכבות לארצות השכנות – "ותעלה ותצא מרכבה [...] בשש מאות קסף". מה שם הארץ שייצאה את המרכבות?	מצרים	ותעלה ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות קסף וסוס בחמשים ומאה וכן לכל מלכי החתים ולמלכי ארם בידם יצאו: (מלכים א' י, כט)
2	לאדם זה נתנו "שבעים קסף מבית בעל ברית".	אבימלך	וידברו אחי אמו עליו באזני כל בעלי שכם את כל הדברים האלה ויט לבם אחרי אבימלך כי אמרו אחינו הוא: ויתנו לו שבעים קסף מבית בעל ברית וישלח בהם אבימלך אנשים ריקים ופחזים וילכו אחריהם: (שופטים ט, ג-ד)
3	אדם זה היה "כבד מאד במקנה בקסף ובזהב".	אברם (אברהם)	ואברם כבד מאד במקנה בקסף ובזהב: (בראשית יג, ב)
4	הודיע למלך: "התיכו עבדיך את הקסף הנמצא בבית".	שפן (לא יתקבלו התשובות "חלקיהו" או "הכוהן הגדול")	ויבא שפן הספר אל המלך וישב את המלך דבר ויאמר התיכו עבדיך את הקסף הנמצא בבית ויתנהו על יד עשי המלאכה המפקדים בית ה': (מלכים ב כב, ט)

נושא 3: בריאות ורפואה

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	מלך זה שלח לדרוש בבעל זבוב אלוהי עקרון ולשאול האם יבריא מחוליו.	אחזיה	וַיִּפֹּל אַחְזִיָּה בְּעֵד הַשִּׁבְכָה בְּעִלְיָתוֹ אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּחַל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֵכוּ דַרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן אִם אַחִיָּה מַחְלִי זֶה: (מלכים ב א, ב)
2	מלך יהודה ש"לעת זקנתו חלה את רגליו".	אסא	וַיְתֵּר כָּל דְּבָרֵי אֲסָא וְכָל גְּבוּרָתוֹ וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהַעֲרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא הֵמָּה כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לַעֲת זִקְנָתוֹ חָלָה אֶת רַגְלָיו: (מלכים א טו, כג)
3	על אדם אחד מסופר: "גם כח לא היה בו כי לא אכל לחם כל היום וכל הלילה? מי האדם?"	שאול	וַיִּמָּהֵר שָׂאוּל וַיִּפֹּל מֵלֹא קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיֵּרָא מָאֵד מִדְּבָרֵי שְׁמוּאֵל גַּם כַּח לֹא הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה: (שמואל א כח, כ)
4	לא אכל לחם ולא שתה מים, והעיד על עצמו שהוא חולה: "כי חליתי היום שלשה".	האיש המצרי (יתקבל גם: העבד המצרי, העבד שדוד מצא בשדה, העבד של העמלקי)	וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִצְרִי בַשָּׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל דָּוִד וַיִּתְּנוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁקְהוּ מַיִם: וַיִּתְּנוּ לוֹ כֹּלֶח דְּבִלָּה וּשְׁנֵי צִמְקִים וַיֹּאכַל וַתִּשָּׁב רֹחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם וְלֹא שָׁתָה מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים וַיִּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת: וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד לְמִי אַתָּה וְאִי מִזֶּה אַתָּה וַיֹּאמֶר נַעַר מִצְרִי אָנֹכִי עֶבֶד לְאִישׁ עַמְלִקִּי וַיַּעֲזֹבֵנִי אֲדֹנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה: (שמואל א ל, יא-יג)

נושא 4: משפטים

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	מי אמר לרודפו: "ישפט ה' ביני ובינך ונקמני ה' ממך?"	דוד (אם) המתמודד/ת עונה "שאל", יש לדייקו/ה ולומר לו/ה שהשאלה היא "מי אמר" ולא "מי הרודף")	ישפט ה' ביני ובינך ונקמני ה' ממך וידי לא תהיה בך: (שמואל א כד, יג)
2	"ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני ה' את כל צדקות ה' אשר עשה אתכם ואת אבותיכם", הם דברי...	שמואל	ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני ה' את כל צדקות ה' אשר עשה אתכם ואת אבותיכם: (שמואל א יב, ז)
3	"ויאמר אליו מלך ישראל: כן משפטך אתה חרצת" – מי המלך?	אחאב	ויהי עבדך עשה הנה והנה והוא איננו ויאמר אליו מלך ישראל כן משפטך אתה חרצת: (מלכים א כ, מ)
4	הוא שפט את ישראל שש שנים.	יפתח הגלעדי	וישפט יפתח את ישראל שש שנים וימת יפתח הגלעדי ויקבר בערי גלעד: (שופטים יב, ז)

נושא 5: חקלאות ופיתוח הכפר

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	בני איזה עם מכרו את עצמם ואת אדמתם בעבור מזון "כי חזק עליהם הרעב"?	מצרים	ותתם השנה ההוא ויבאו אליו בשנה השנית ויאמרו לו לא נכחד מאדני כי אם תם הכסף ומקנה הבהמה אל אדני לא נשאר לפני אדני בלתי אם גוינתו ואדמתנו: למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן זרע ונחיה ולא נמות והאדמה לא תשם: ויקן יוסף את כל אדמת מצרים לפרעה כי מכרו מצרים איש שדהו כי חזק עליהם הרעב ויהי הארץ לפרעה: (בראשית מז, יח-כ)
2	הבטיח לשומעיו "ארץ דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים ארץ זית יצהר ודבש".	מלך אשור / סנחריב / רבשקה (כל אחת מהתשובות תתקבל כנכונה).	אל תשמעו אל חזקיהו כי כה אמר מלך אשור עשו אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש גפנו ואיש תאנתו ושתו איש מי ברו: עד באי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם ארץ דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים ארץ זית יצהר ודבש וחיו ולא תמתו: (מלכים ב יח, לא-לב)
3	תיאר באוזני שומעיו את החסד שעשה איתם ה' – "כרמים וזיתים אשר לא נטעתם אתם אכלים".	יהושע	ואתן לכם ארץ אשר לא יגעת בה וערים אשר לא בניתם ותשבו בהם כרמים וזיתים אשר לא נטעתם אתם אכלים: (יהושע כד, יד)
4	על אדם זה מסופר שהוא "בא אחרי הבקר מן השדה".	שאול	והנה שאול בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר שאול מה לעם כי יבכו ויספרו לו את דברי אנשי גביש: (שמואל א יא, ה)

נושא 6: תחבורה ותיירות

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	אדם חשוב מארץ נוכרייה הגיע לביתו של נביא – "ויבא [...] בסוסיו וברכבו ויעמד פתח הבית". מי האדם?	נעמן (שר צבא ארם)	ויבא נעמן בסוסיו וברכבו ויעמד פתח הבית לאלישע: (מלכים ב ה, ט)
2	מיהו מלך ישראל שבתום קרב העלה מלך זר למרכבתו?	אחאב (העלה למרכבתו את בן הדד מלך ארם) אם המתמודד/ת עונה "בן הדד", יש לדייקו/ה ולשאול מיהו מלך ישראל	ויחגרו שקים במתניהם וחבלים בראשיהם ויבאו אל מלך ישראל ויאמרו עבדך בן הדד אמר תחי נא נפשי ויאמר העודנו חי אחי הוא: והאנשים ינחשו וימיהו ויחלטו הממנו ויאמרו אחיך בן הדד ויאמר באו קחהו ויצא אליו בן הדד ויעלהו על המרכבה: (מלכים א כ, לב-לג)
3	הוא "שר מחצית הרכב".	זמרי	ויקשר עליו עבדו זמרי שר מחצית הרכב והוא בתרצה שטה שכור בית ארצא אשר על הבית בתרצה: (מלכים א טז, ט)
4	"ותקהל העדה כאיש אחד למדן ועד באר שבע וארץ הגלעד" – לאיזה מקום התקבצו?	למצפה	ויצאו כל בני ישראל ותקהל העדה כאיש אחד למדן ועד באר שבע וארץ הגלעד אל ה' המצפה: (שופטים כ, א)

נושא 7: יחסי חוץ

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	מלך זר סיפק חומרי גלם למלך ישראל, ובתמורה הוא ביקש: "ואתה תעשה את חפצי לתת לחם ביתי". מה שמו של המלך הזר?	חירם (מלך צור)	וַיִּשְׁלַח חִירָם אֶל שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שְׁמַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ אֵלַי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת כָּל חֲפָצְךָ בַּעֲצֵי אַרְזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים: עַבְדִּי יֵרְדוּ מִן הַלְּבָנוֹן יָמָּה וְאֲנִי אֲשִׁימָם דְּבָרוֹת בָּיִם עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפְצְתִּים שָׁם וְאַתָּה תִּשָּׂא וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת חֲפָצִי לַתֵּת לָחֶם לְחֶם בֵּיתִי: מֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַזֶּה?
2	מלך זה שלח שליחים אל סוֹא מלך מצרים "ולא העלה מנחה למלך אשור כְּשֶׁנָּה בְּשָׁנָה".	הושע (בן אלה, מלך ישראל) (לא יתקבל: מלך ישראל)	וַיִּמְצָא מֶלֶךְ אַשּׁוּר בְּהוֹשֵׁעַ קֶשֶׁר אֲשֶׁר שְׁלַח מִלֵּאכִים אֶל סוֹא מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְלֹא הֶעֱלָה מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר כְּשֶׁנָּה בְּשָׁנָה וַיַּעֲצֶרְהוּ מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיֹּאסְרֵהוּ בֵּית כְּלָא: (מלכים ב יז, ד)
3	מלך פנה בבקשת עזרה למלך ארם: "ברית ביני ובינך בין אבי ובין אביו". מי המלך שביקש עזרה?	אסא (לא יתקבל: מלך יהודה)	וַיִּקַּח אֲסָא אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים בְּאֻצְרוֹת בֵּית ה' וְאֶת אוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּתְּנֵם בְּיַד עַבְדּוֹ וַיִּשְׁלַחֵם הַמֶּלֶךְ אֲסָא אֶל בֶּן הַדָּד בֶּן טַבְרֶמָן בֶּן חֲזִיוֹן מֶלֶךְ אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַמָּשֶׁק לֵאמֹר: בְּרִית בֵּינִי וּבֵינְךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי לָךְ שְׁחָד כֶּסֶף וְזָהָב לָךְ הַפָּרָה אֶת בְּרִיתְךָ אֶת בְּעֶשְׂא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֶה מַעֲלִי: (מלכים א טו, יח)
4	"אז תפֹּשֶׁע לְבָנָה בַּעַת הַהִיא" – בימי איזה מלך?	יהורם / יורם (מלך יהודה) (לא יתקבל: מלך יהודה)	בִּימֵי פֶשַׁע אֲדוֹם מִתַּחַת יַד יְהוּדָה וַיִּמְלְכוּ עֲלֵיהֶם מְלָךְ: וַיַּעֲבֵר יוֹרָם צַעֲיָרָה וְכָל הָרֶכֶב עִמּוֹ וַיְהִי הוּא קָם לִילָה וַיִּכֶּה אֶת אֲדוֹם הַסָּבִיב אֵלָיו וְאֶת שָׂרֵי הָרֶכֶב וַיִּגַּס הָעָם לֵאמֹר: וַיִּפְשַׁע אֲדוֹם מִתַּחַת יַד יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲזַ תִּפְשַׁע לְבָנָה בַּעַת הַהִיא: (מלכים ב ח, כ-כב)

נושא 8: בינוי ושיכון

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	מלך ישראל שבנה את שכם ואת פנואל.	ירבעם	וַיִּבֶן יִרְבֵּעָם אֶת שָׁכֶם בְּהָר אֶפְרַיִם וַיָּשָׁב בָּהּ וַיֵּצֵא מִשָּׁם וַיִּבֶן אֶת פְּנוּאֵל: (מלכים א יב, כה)
2	על מי מסופר שבנו מחדש את עריהם לאחר שנהרסו – "וַיָּשׁוּבוּ אֶל נַחֲלָתָם וַיִּבְנוּ אֶת הָעָרִים וַיָּשׁוּבוּ בָהֶם?"	בני בנימין	וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי בְנִימִן וַיָּשׂאוּ נָשִׁים לְמַסְפָּרָם מִן הַמַּחֲלָלוֹת אֲשֶׁר גָּזְלוּ וַיָּלְכוּ וַיָּשׁוּבוּ אֶל נַחֲלָתָם וַיִּבְנוּ אֶת הָעָרִים וַיָּשׁוּבוּ בָהֶם: (שופטים כא, כג)
3	בנה את "שער בית ה' העליון".	יותם	בַּשָּׁנָה שְׁתַּיִם לָפָקַח בֶּן רְמִלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ יוֹתָם בֶּן עֲזִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה: [...] רַק הַבָּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעָם מִזִּבְחִים וּמִקְטָרִים בַּבָּמוֹת הוּא בָּנָה אֶת שַׁעַר בֵּית ה' הָעֶלְיוֹן: (מלכים ב טו, לב-לה)
4	בנה במות לעבודה זרה "על פְּנֵי יְרוּשָׁלַם [...] מִימִין לְהַר הַמִּשְׁחִית".	שלמה	וְאֶת הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר מִימִין לְהַר הַמִּשְׁחִית אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹתָרַת שִׁקְץ צִידִנִּים וְלִכְמוֹשׁ שִׁקְץ מִזְבֵּחַ וְלִמְלָכָם תוֹעֵבַת בְּנֵי עַמּוֹן טָמֵא הַמֶּלֶךְ: (מלכים ב כג, יג)

נושא 9: מבקר המדינה

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	על אדם אחד מסופר שאביו מעולם לא העיר לו הערות חינוכיות – "ולא עֲצָבו אָביו מִיָּמיו לֵאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ". מי האדם?	אֲדֹנֵיהוּ (אם) המתמודד/ת עונה "דוד" יש לדייקו/ה ולשאול מי <u>הבן</u> (שלא ננזף).	וְאֲדֹנֵיהּ בֶּן חֲגִית מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וְחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לִפְנָיו: וְלֹא עֲצָבוּ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ וְגַם הוּא טוֹב תֵּאָר מְאֹד וְאִתּוֹ יֵלְדָה אַחֲרָי אֲבִשְׁלוֹם: (מלכים א, ה-ו)
2	מי ספג את דברי הביקורת: "הֲלוֹא אִישׁ אֶתָּה וְיָמִי כְמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל [...] לֹא טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ?"	אֲבִנֹר (אם) המתמודד/ת עונה "דוד" יש לשאול אותו/ה <u>למי</u> נאמרו (הדברים)	וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אֲבִנֹר הֲלוֹא אִישׁ אֶתָּה וְיָמִי כְמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא שְׁמַרְתָּ אֶל אֲדֹנִיךָ הַמֶּלֶךְ כִּי בָא אֶחָד הָעָם לְהַשְׁחִית אֶת הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִיךָ: לֹא טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ חַי ה' כִּי בָנִי מוֹת אֶתֶם אֲשֶׁר לֹא שְׁמַרְתֶּם עַל אֲדֹנֵיכֶם עַל מְשִׁיחַ ה' וְעַתָּה רְאֵה אִי חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְאֶת צַפְחַת הַמִּים אֲשֶׁר מְרָאשְׁתִּיו: (שמואל א כו, טו-טז)
3	אדם אחד אמר למנהיג: "לֹא טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אֶתָּה עֹשֶׂה". מי האדם שאמר זאת?	חֹתָן מֹשֶׁה / יִתְרוֹ (יתקבל גם: חובב, רעואל)	וַיֹּאמֶר חֹתָן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אֶתָּה עֹשֶׂה: (שמות יח, יז)
4	מנהיג אחד ננזף: "יֵעַן אֲשֶׁר הֲרִימְתִּיךָ מִן הָעָפָר [...] וַתַּחֲטֵא אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיסֵנִי בְּחַטָּאתָם". מי המנהיג?	בַּעֲשָׂא (מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל)	וַיְהִי דָבָר ה' אֶל יְהוֹא בֶּן חֲנָנִי עַל בַּעֲשָׂא לֵאמֹר: יֵעַן אֲשֶׁר הֲרִימְתִּיךָ מִן הָעָפָר וַאֲתָנֶךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ יִרְבָּעָם וַתַּחֲטֵא אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיסֵנִי בְּחַטָּאתָם: הֲנִי מִבְּעִיר אַחֲרִי בַּעֲשָׂא וְאַחֲרֵי בֵיתוֹ וְנָתַתִּי אֶת בֵּיתְךָ כְּבֵית יִרְבָּעָם בֶּן נָבָט: (מלכים א טז, א-ג)

נושא 10: רוחה וכלכלה

מספר השאלה	השאלה	התשובה	הפסוק
1	עיר אחת עברה בן-לילה ממצב של רעב למצב של שפע ומחירים זולים – "סָאָה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאָתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל" באיזו עיר מדובר?	שומרון	וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע שְׁמָעוּ דְּבַר ה' כֹּה אָמַר ה' כַּעַת מִחֹר סָאָה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאָתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן: (מלכים ב ז, א) וַיָּצֵא הָעָם וַיִּבְזּוּ אֶת מַחְנֶה אָרֶם וַיְהִי סָאָה סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאָתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל כַּדְּבַר ה': (מלכים ב ז, טז)
2	אדם זה אמר לאדונו: "הִנֵּה נִמְצָא בְיָדִי רֶבַע שֶׁקֶל כֶּסֶף וְנִתְּתִי לְאִישׁ שֶׁקֶל כֶּסֶף".	נערו של שאול	וַיִּסְּף הַנָּעַר לַעֲנוֹת אֶת שְׂאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצָא בְיָדִי רֶבַע שֶׁקֶל כֶּסֶף וְנִתְּתִי לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִגִּיד לָנוּ אֶת דְּרָכָיו: (שמואל א ט, ח)
3	שליח אחד לקח בידו מנחה שכללה "משא ארבעים גמל". מיהו השליח?	חזאל	וַיָּבֹא אֱלִישֶׁע דֹּמֶשֶׁק וּבֶן הַדָּד מֶלֶךְ אָרֶם חָלָה וַיִּגְדֵּל לּוֹ לֵאמֹר בֹּא אִישׁ הָאֱלֹהִים עִד הִנֵּה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל חֲזֵהָאֵל קַח בְּיָדְךָ מִנְחָה וְלֶךְ לִקְרֹאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדַרְשֵׁתָּ אֶת ה' מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הָאֲחִיָּה מַחְלִי זֶה: וַיֵּלֶךְ חֲזֵהָאֵל לִקְרֹאתוֹ וַיִּקַּח מִנְחָה בְּיָדוֹ וְכָל טוֹב דֹּמֶשֶׁק מִשָּׂא אַרְבָּעִים גָּמֶל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר בֶּנֶךְ בֶּן הַדָּד מֶלֶךְ אָרֶם שְׁלַחֲנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר הָאֲחִיָּה מַחְלִי זֶה: (מלכים ב ח, ז-ט)
4	אדם זקן אחד תואר כעשיר גדול: "[...] כִּי אִישׁ גָּדוֹל הוּא מְאֹד". מי האדם?	ברזלי הגלעדי	וּבְרָזְלִי זָקֵן מְאֹד בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה וְהוּא כָּלְכַל אֶת הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיבָתוֹ בְּמַחְנֵים כִּי אִישׁ גָּדוֹל הוּא מְאֹד: (שמואל ב יט, לג)

**חידון התנ"ך המחוזי הפומבי לבתי הספר הממלכתיים-דתיים
התשע"ח**

שלב שלישי

שלב השאלה הזוה

גאולת עם ישראל בארצו במדינת ישראל



בחלק הזה יישאלו המתמודדים שש שאלות זהות.

כל תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-3 נקודות.

תשובות נכונות על כל השאלות יזכו את המתמודד/ת ב-18 נקודות.

1. חזונו של בנימין זאב הרצל, 'חוזה המדינה', ליווה את דוד בן גוריון, ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל.



חוזה המדינה, בנימין זאב הרצל, במרפסת בבאזל, שווייץ

השאלה: גם את דוד בן ישי, מקים ממלכת ישראל הראשונה, ליווה חוזה. מי הנביא שהיה "חזה דוד"?

התשובה: גד הנביא

ויקם דוד בבקר ודבר ה' היה אל גד הנביא חזה דוד לאמר: הלוך ודברת אל דוד כה אמר ה' שלש אנכי נוטל עליך בחר לך אחת מהם ואעשה לך: ויבא גד אל דוד ויגד לו ויאמר לו התבוא לך שבע שנים רעב בארצך אם שלשה חדשים נסך לפני צריך והוא רדףך ואם היות שלשת ימים דבר בארצך עתה דע וראה מה אשיב שלחי דבר: (שמואל ב כד, יא-יג)

2. לאחר ההכרזה על הקמת מדינת ישראל, יצאו מדינות ערב השכנות למלחמה בארץ במטרה לגדוע את המדינה כבר בתחילתה. זו הייתה מלחמת העצמאות של מדינת ישראל.



כניסת שיירה לירושלים במהלך מלחמת העצמאות

השאלה: גם כאשר הומלך דוד, מסופר כי הפלישתים עלו להילחם במלך החדש: "וישמעו פלשתים כי משחו את דוד למלך על ישראל ויעלו כל פלשתים לבקש את דוד [...]". היכן הם נאספו לקרב?

התשובה: עמק רפאים / בעל פרצים (שתי התשובות יתקבלו כנכונות).

וישמעו פלשתים כי משחו את דוד למלך על ישראל ויעלו כל פלשתים לבקש את דוד וישמע דוד ויגד אל המצודה: ופלשתים באו וינטשו בעמק רפאים: וישאל דוד בה' לאמר האעלה אל פלשתים התתנם בידי ויאמר ה' אל דוד עלה כי נתן אתן את הפלשתים בידך: ויבא דוד בבעל פרצים ויכם שם דוד ויאמר פרץ ה' את איבי לפני כפרץ מים על כן קרא שם המקום ההוא בעל פרצים: ויעזבו שם את עצביהם וישאם דוד ואנשיו: ויספו עוד פלשתים לעלות וינטשו בעמק רפאים: וישאל דוד בה' ויאמר לא תעלה הסב אל אחריהם ובאת להם ממול בכאים: ויהי כשמעך את קול צעדה בראשי הבכאים אז תחרץ כי אז יצא ה' לפניך להכות במחנה פלשתים: ויעש דוד כן כאשר צוהו ה' ויך את פלשתים מגבע עד באף גזר: (שמואל ב ה', יז-כה)

3. יהודים מכל רחבי התפוצות עלו לארץ ישראל מארבע קצוות תבל כדי לשוב ולכונן בית לעם ישראל בארץ ישראל.



יהודי ברית המועצות עולים לישראל, 1992 (צילום: ציון עוזרי)

השאלה: הנביא ישעיהו ניבא על תופעת קיבוץ הגלויות: "הֲנָה אֵלֶּה מִרְחוֹק יָבֹאוּ וְהֲנָה אֵלֶּה מִצָּפוֹן וּמִיָּם וְאֵלֶּה מֵאֲרָץ [...]". איזו ארץ מוזכרת בהמשך הפסוק, שממנה יעלה עם ישראל לארצו?

התשובה: אֲרֶץ סִינִי

כה אמר ה' בעת רצון עבדתיך וביום ישועה עזרתיך ואצרך ואתננך לברית עם להקים ארץ להנחיל נחלות שממות: לאמר לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו על דרכים ירעו ובכל שפיים מרעיתם: לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב ושמש כי מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם: ושמתי כל הרי לדרך ומסלתי ירמון: הנה אלה מרחוק יבאו ונהנה אלה מצפון ומים ואלה מארץ סיני: רנו שמים וגילי ארץ ופצחו הרים רנה כי נחם ה' עמו ועניו ירחם: (ישעיה מט, ח-יג)

4. "לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית" (מתוך מגילת העצמאות).



תבליט בשער טיטוס ברומא המציג את לקיחת כלי בית המקדש

השאלה: מי התפלל לה' שיציל אותו והזכיר את הבטחת ה' מהעבר אליו: "ושמתי את זרעך כחול הים"?

התשובה: יעקב

וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו: ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות: ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה: ויאמר יעקב אליהי אבי אברהם ואליהי אבי יצחק ה' האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך: קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות: הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים: ואתה אמת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב: וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו: (בראשית לב, ז-יד)

5. מצוות יישוב ארץ ישראל היא אחת המצוות החשובות בתורה, והיא מוזכרת בספר במדבר: "וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וּשְׁבַתֶּם בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ" (במדבר לג, נג). התנ"ך משבח את בוני הערים בארץ ישראל.



קיבוץ עין השופט בהרי אפרים – מיישובי "חומה ומגדל" (צילום: זולטן קלוגר, לע"מ)

השאלה: הכתוב משבח את אחאב במותו: "וַיֵּתֶר דְּבָרִי אַחְאָב וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וּבֵית הַשֵּׁן אֲשֶׁר בָּנָה וְכָל הָעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכִי יִשְׂרָאֵל". מי עוד זכה לשבחים במילים: "וַיֵּתֶר כָּל דְּבָרֵי [...] וְכָל גְּבוּרָתוֹ וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה [...]?"

התשובה: אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה

ובשנת עשרים לירבעם מלך ישראל מלך אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וארבעים ואחת שנה מלך בירושלם ושם אמו מעכה בת אבישלום: ויעש אָסָא הישר בעיני ה' כדוד אביו: ויעבר הקדשים מן הארץ ויסר את כל הגללים אשר עשו אבותיו: [...]: וַיֵּתֶר כָּל דְּבָרֵי אָסָא וְכָל גְּבוּרָתוֹ וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכִי יְהוּדָה רַק לַעֲתָה זָקַנְתוּ חֵלָה אֶת רַגְלָיו: וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּר עִם אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֶךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַחְתָּיו: (מלכים א טו, ט-כד)

6. ערים רבות שנחרבו חזרו ונבנו על ידי עם ישראל השב לארצו. גם בתקופת התנ"ך נלקחו ערים על ידי אויבים והוחזרו לישראל במלחמה.



מתנדבים מסייעים בהקמת קיבוץ עין-גב בגליל (צילום: זולטן קלוגר, לע"מ)

השאלה: בימי איזה מנהיג נאמר: "ותשבנה הערים אשר לקחו [...] מאת ישראל לישראל"?

התשובה: בימי שמואל הנביא

וְהָיָה שְׁמוּאֵל מֵעֵלָה הָעוֹלָה וּפְלִשְׁתִּים נָגְשׁוּ לְמַלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּרְעֻם ה' בְּקוֹל גָּדוֹל בַּיּוֹם הַהוּא עַל פְּלִשְׁתִּים וַיִּהְיֶם וַיִּנְגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן הַמִּצְפָּה וַיַּרְדּוּ אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיָּכֻסּוּ עַד מִתַּחַת לְבֵית כָּר: וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אַחַת וַיִּשֶׁם בֵּין הַמִּצְפָּה וּבֵין הַשָּׁן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ אֶבֶן הָעֶזֶר וַיֹּאמֶר עַד הֵנָּה עֲזָרְנוּ ה': וַיִּכְנְעוּ הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא יָסְפוּ עוֹד לְבֹא בְּגִבּוֹל יִשְׂרָאֵל וְתָהִי יַד ה' בְּפְלִשְׁתִּים כָּל יְמֵי שְׁמוּאֵל: וַתִּשְׁבְּנָה הָעָרִים אֲשֶׁר לָקְחוּ פְּלִשְׁתִּים מֵאֶת יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל מֵעֶקְרוֹן וְעַד גֹּת וְאֶת גְּבוּלֵן הִצִּיל יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וּבֵין הָאֲמֹרִי: וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי חַיָּו: וְהָלַךְ מִדִּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְסָבַב בֵּית אֵל וְהִגְלִיל וְהַמִּצְפָּה וְשָׁפֹט אֶת יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה: וַתִּשְׁבְּתוּ הָרָמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ וְשָׁם שָׁפֹט אֶת יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה': (שְׁמוּאֵל א ז, י-יז)